

**RIKZ**

Integraal kustbeheer:  
een inventarisatie van nationaal en  
Europees beleid en regelgeving.  
- eindrapportage -

Amstelveen, 20 januari 2004  
Projectnummer: inven4

KPMG BEA  
Postbus 74500  
1070 DB Amsterdam  
Tel. 020 656 7890 / Fax. 020 656 4610

## **Inhoudsopgave**

Samenvatting	1
1 Inleiding	3
2 Uitwerking vraagstelling	5
2.1 Achtergrond	5
2.2 Analyse kader	5
3 Overeenkomsten en tegenstrijdigheden	9
3.1 Overeenkomsten	9
3.2 Geen tegenstrijdigheden, wel spanningen	11
3.3 Conclusie	14
4 Gebiedsstudies	17
4.1 Gebiedsstudies	17
4.2 Bijdragen aan integraal kustbeheer	17
4.3 Belemmeringen voor integraal kustbeheer	17
4.4 Conclusie	20
5 Aanbevelingen	23
5.1 Achtergrond	23
5.2 Advies	23
Bijlage	25
A Begeleidingscommissie en onderzoeksteam	27
B Gesprekspartners	29
C Literatuur	31



## Samenvatting

In opdracht van het Rijksinstituut voor Kust en Zee heeft KPMG BEA een inventarisatie uitgevoerd onder de huidige en in voorbereiding zijnde Europese en nationale beleidskaders en regelgeving die van toepassing zijn op de kustzone. Met deze inventarisatie is een analyse uitgevoerd naar de overeenkomsten en tegenstrijdigheden die zich daarbinnen voordoen. Vervolgens is door middel van gebiedsstudies inzicht verkregen in de manier waarop de beleidskaders en regelgeving bijdragen aan de uitvoering van integraal kustbeheer dan wel een belemmering vormen voor integraal kustbeheer in de praktijk. Tenslotte heeft KPMG BEA een aantal aanbevelingen geformuleerd voor een verbetering van het integraal kustbeheer, met het oog op de EU Aanbeveling voor de uitvoering van geïntegreerd beheer van kustgebieden (GBKG).

### *Resultaten inventarisatie*

Uit de inventarisatie is gebleken dat er geen tegenstrijdigheden zijn in het formeel vastgestelde nationale en Europese beleid en regelgeving. De beleidsnota's en regelgeving, die een algemeen kader vormen voor het kustbeheer, geven aan rekening te houden met voorwaarden vanuit de andere sectoren. Ook bestaan er verschillende kansen voor een integraal kustbeheer. Dit is onder meer de nota Ruimte die als integraal ruimtelijk rijkskader kan dienen. Wel kunnen we een aantal spanningen constateren, die zich met name voordoen tussen de belangen van de kustveiligheid, economie en natuurwaarden. Doordat het nationaal beleid en regelgeving een algemeen kader vormen komen deze spanningen het meest tot uiting in de beleidsuitvoering. Deze spanning komt bijvoorbeeld tot uitdrukking tussen de aanwijzing van de Vogel- en Habitatgebieden en het beleid omtrent duurzame energie en recreatie en toerisme.

### *Resultaten gebiedsstudies*

Ook uit de gebiedsstudies blijkt dat er geen tegenstrijdigheden worden ervaren in het vigerend nationaal en Europees beleid en regelgeving, die een integraal kustbeheer belemmeren. Er komen echter wel een aantal andere punten naar voren, die een belemmering vormen voor een geïntegreerd kustbeheer. Dit betreft:

- Relatief weinig ruimte voor maatwerk in het nationaal beleid en regelgeving.
- Sociaal en economische aspecten krijgen relatief minder aandacht in het beleid.
- Gebrek aan eindverantwoordelijke in het ruimtelijk kustbeheer
- Gebrek aan mogelijkheden voor regie en integrale financiering in en door de regio.

### *Aanbevelingen*

Tenslotte heeft KPMG BEA een aantal aanbevelingen gedaan met het oog op de bovenstaande belemmeringen voor het geïntegreerd kustbeheer. Vanuit gebiedsspecifieke optiek verdient het, naar ons inziens, de voorkeur om het integraal kustbeheer op regionaal niveau vorm te geven.

# 1 Inleiding

## *Aanleiding*

Het kustbeleid in Nederland heeft zich de afgelopen jaren verbreed richting integraal kustzonebeleid. Naast veiligheid hebben ook aspecten zoals ecologie en economie een plaats gekregen in het moderne kustbeleid. Dit is onder meer terug te vinden in het natuurbeleid, het recreatiebeleid en het ruimtelijke ordeningsbeleid.

Naast het nationale beleid ten aanzien van kustzones speelt vanuit de EU de Aanbeveling voor de uitvoering van geïntegreerd beheer van kustgebieden (GBKG). Deze Aanbeveling vraagt de lidstaten een strategie op te stellen voor de uitvoering van geïntegreerd kustbeheer. Eén van de acties om te komen tot een afgewogen strategie is het inventariseren van de beleidskaders en wet- en regelgeving die het kustbeheer beïnvloeden.

In Nederland coördineert het Rijksinstituut voor Kust en Zee (RIKZ) namens het Ministerie van Verkeer en Waterstaat de gezamenlijke inspanning van VROM, VenW, EZ en LNV gericht op de implementatie van de Aanbeveling.

## *Vraagstelling aan KPMG BEA*

In opdracht van RIKZ heeft KPMG BEA de volgende vragen uitgevoerd:

- Inventariseer de huidige en in voorbereiding zijnde Europese en nationale beleidskaders en regelgeving die van toepassing zijn op de kustzone en analyseer de overeenkomsten en tegenstrijdigheden die zich daarbinnen voordoen;
- Geef inzicht in de manier waarop de beleidskaders en regelgeving bijdragen aan de uitvoering van integraal kustbeheer danwel een belemmering vormen voor integraal kustbeheer;
- Formuleer aanbevelingen voor verbetering van regelgeving en beleidskaders met het oog op de uitvoering van GBKG.

## *Accenten en reikwijdte opdracht*

De opdracht is grotendeels *beschrijvend*. Dit geldt voor de inventarisatie van de vigerende en in voorbereiding zijnde nationale en Europese beleidskaders en regelgeving ten aanzien van de kustzone. Door middel van een analyse krijgen we inzicht in de mate waarin het nationaal beleid en regelgeving bijdraagt aan of een belemmering vormt voor integraal kustbeheer. Op basis van de analyse komen we tot enkele adviezen voor verbetering van het integraal kustzonebeleid.

De opdracht heeft betrekking op de Europese en Nederlandse regelgeving en beleidskaders. Regionale en lokale regels en beleid vallen buiten het onderzoek. Hierbij gaat het om regels en beleidskaders die van invloed zijn op de ruimtelijke inrichting en de ruimtelijke kwaliteit

van het kustgebied. Met 'ruimtelijke kwaliteit' wordt bedoeld op de sociaal culturele, ecologische en economische aspecten die gezamenlijk de kwaliteit van het kustgebied bepalen.

De opdracht heeft betrekking op de sectoren die in de Aanbeveling (hoofdstuk III) zijn genoemd. De geografische afbakening betreft aan de zeezijde de NAP 20 meter dieptelijn. Aan de landzijde is gekozen voor een ruime begrenzing, met aandacht voor meer landinwaarts gelegen functies en activiteiten.

#### *Gehanteerde aanpak KPMG BEA*

De eerste stap in het onderzoek was een inventarisatie van het nationaal beleid en wet -en regelgeving. Op basis van de eigen expertise, database Beleidsdoelen zoute wateren 2002 en interviews is er een literatuurlijst opgesteld van de nationale beleidskaders en wet- en regelgeving. Zie bijlage C voor deze literatuurlijst. Op basis van de uitgewerkte inventarisatie (zie bijlagenrapport) en verscheidene interviews zijn we nagegaan of zich overeenkomsten en tegenstrijdigheden voordoen in het nationaal beleid en regelgeving.

Op de tweede plaats hebben we via gebiedsstudies inzicht verkregen in de belemmeringen en bijdragen van het nationaal beleid en regelgeving aan integraal kustbeheer. De gebiedsstudies hadden betrekking op het Waddengebied en de kust van de provincie Noord-Holland, waaronder Den Helder.

Tenslotte heeft KPMG BEA op basis van de voorgaande stappen in een interne brainstorm aanbevelingen geformuleerd voor verbetering van beleid en regelgeving met het oog op de GBKG.

#### *Leeswijzer*

Deze rapportage is als volgt opgebouwd:

- in hoofdstuk 2 werken wij de vraagstelling uit. We gaan in op de achtergrond, het analysekader en analysecriteria
- in hoofdstuk 3 komen de resultaten van de analyse van de overeenkomsten en tegenstrijdigheden aan de orde.
- in hoofdstuk 4 gaan we in op de resultaten van de gebiedsstudies, waarbij we aandacht schenken aan de bijdragen en belemmeringen ten aanzien van integraal kustbeheer;
- in hoofdstuk 5 geven we op basis van de uitkomsten aanbevelingen om het integraal kustbeheer te optimaliseren.

## 2 Uitwerking vraagstelling

In dit hoofdstuk geven we een nadere uitwerking van de vraagstelling, waarbij we ingaan op de achtergrond, het gehanteerde analysekader en de EU beginselen voor geïntegreerd kustbeheer.

### 2.1 Achtergrond

Integraal kustbeheer staat al verscheidene jaren in de belangstelling, zowel nationaal als vanuit Europa. Vanuit het nationaal beleid is dit onder meer terug te vinden in *De beleidsagenda voor de kust. Naar integraal kustzonebeleid*, die tot stand is gekomen door samenwerking tussen de ministeries VenW, VROM, LNV en EZ. De beleidsagenda vormt een aanzet tot een visie van de rijksoverheid op de kustzone. Ook komt de kustzone aan de orde in afzonderlijke beleidsnota's van de ministeries, zoals de Vijfde nota over de ruimtelijke ordening (VROM), het Structuurschema Groene Ruimte 2 (LNV) en de 3<sup>e</sup> Kustnota (VenW).

Een leidraad voor een nationale visie en strategie voor integraal kustzonebeleid zijn de EU aanbevelingen, die in 2002 zijn uitgekomen. In de kustzone gaat het volgens de GBKG om de volgende sectoren: visserij, vervoer, energie, beheer van hulpbronnen, bescherming van soorten en habitats, cultureel erfgoed, werkgelegenheid, regionale ontwikkeling, toerisme en recreatie, industrie en mijnbouw, afvalbeheer, landbouw en onderwijs. Integraal beleid richt zich op duurzame veiligheid, bescherming van het kustmilieu en verbeteren van het economisch en sociaal welzijn.

De coördinatie van de implementatie van de Aanbevelingen ligt bij VenW, waarbij RIKZ de implementatie en de daarmee samenhangende projecten organiseert.

### 2.2 Analyse kader

#### *Inventarisatie*

De inventarisatie van de beleidsnota's en wet- en regelgeving hebben we uitgevoerd aan de hand van een vastgesteld format. Dit format bestaat uit de titel, verantwoordelijke instantie, status, doel, samenvatting en de beleidsuitspraken die van toepassing zijn op de kustzone en de raakvlakken met andere nota's en regelgeving. Dit format heeft een uniforme inventarisatie opgeleverd, waarmee we de analyse op een consistente manier hebben kunnen uitvoeren.

#### *Overeenkomsten en tegenstrijdigheden*

Door middel van een SWOT-analyse is nagegaan of en zo ja, welke overeenkomsten en tegenstrijdigheden in de geïnventariseerde regelgeving en beleidskaders aanwezig zijn met betrekking tot de sectoren in de Aanbeveling tot geïntegreerd kustbeheer. Onder SWOT verstaan we het volgende:

- Strength: overeenkomst tussen vigerende regelgeving/beleidskaders, d.w.z. dat de beleidsnota's en/of regelgeving rekening houden met voorwaarden uit andere beleidsnota's of regelgeving. Hierdoor sluit het nationaal beleid en regelgeving goed op elkaar aan.
- Weakness: tegenstrijdigheid tussen vigerende regelgeving/beleidskaders, d.w.z. dat de beleidsnota's en/of regelgeving tegenstrijdige uitspraken doen over het ruimtegebruik en de ruimtelijke kwaliteit in de kustzone.
- Threat: tegenstrijdigheid door in voorbereiding zijnde regelgeving/beleidskaders, d.w.z. dat er tegenstrijdigheden in het kustzonebeleid kunnen ontstaan door in voorbereiding zijnde regelgeving/beleidskaders.
- Opportunity: in voorbereiding zijnde regelgeving/beleidskaders, die de mogelijkheid bieden tegenstrijdigheden tussen vigerende regelgeving/beleidskaders op te heffen.

**Figuur 2.1. SWOT-analyse**

	Vigerende regelgeving/beleidskaders	In voorbereiding zijnde regelgeving/beleidskaders
Overeenkomst	Strength	Opportunity
Tegenstrijdigheid	Weakness	Threat

### *Bijdragen en belemmeringen*

De bijdragen en/of belemmeringen van het nationaal beleid en regelgeving ten aanzien van geïntegreerd kustbeheer hebben we geanalyseerd aan de hand van twee gebiedsstudies. Deze gebiedsstudies hebben betrekking op het Waddengebied en de kust van de provincie Noord-Holland. De gebiedsstudies hebben we uitgevoerd aan de hand van interviews met de betrokken provincies en gemeenten. In de interviews zijn we ingegaan op de resultaten van de inventarisatie en analyse van de overeenkomsten en tegenstrijdigheden. Daarbij is tevens getoetst of en zo ja, in hoeverre de beginselen van geïntegreerd kustbeheer, die zijn opgesteld om een goed beheer van de kust te verzekeren, voldoende tot uitdrukking komen in het nationale beleid.

### *Gebiedsstudies*

Om voldoende sectoren (toerisme, industrie, energie, milieu en natuur e.d.) aan bod te laten komen hebben we gekozen voor twee van elkaar verschillende kustgebieden, namelijk de kust van Noord-Holland (waaronder Den Helder) en het Waddengebied.

#### Noord-Holland

De kustzone van de provincie Noord-Holland is een interessant gebied om in deze studie op te nemen. In het duingebied is enerzijds de bescherming van soorten en habitats van belang, maar speelt ook de vraag naar recreatieve voorzieningen een rol. Daarnaast functioneren de duinen als bescherming tegen overstromingen. Het landinwaartse gebied heeft een hoge bevolkingsdichtheid en een belangrijk leef- en werkfunctie.

#### Wadden

Ook het Waddengebied levert interessante inzichten op voor het integraal kustzonebeheer. Het Waddengebied is een waterrijk gebied, waar verschillende sectoren zoals visserij, recreatie en natuur en milieu een rol spelen. De natuurwaarde in het Waddengebied is hoog. Een evenwichtige combinatie tussen economische ontwikkeling en bescherming van de soorten en habitats vormt dan ook een uitdaging. Dit laten de discussies over de mate van visserij en gaswinning in de Waddenzee duidelijk zien.



### 3 Overeenkomsten en tegenstrijdigheden

In dit hoofdstuk gaan we in op de uitkomsten van de analyse van de mogelijke overeenkomsten en tegenstrijdigheden in het nationaal en Europees beleid en wet- en regelgeving. De uitkomsten zijn zowel gebaseerd op de inventarisatie van de nationale en Europese nota's en wet en regelgeving als op de interviews, die we hebben gevoerd met de verschillende departementen.

#### 3.1 Overeenkomsten

##### *Vigerend beleid en regelgeving kent met name overeenkomsten*

De beleidsnota's en wet- en regelgeving, die op dit moment geldig zijn, kennen onderling met name overeenkomsten. De verschillende nota's geven in veel gevallen aan rekening te houden met voorwaarden uit andere nota's en regelgeving. Hieronder noemen we ter illustratie enkele voorbeelden:

- 'Natuurkrachten in de kust krijgen meer speelruimte zonder dat dit ten koste gaat van de veiligheid' - Natuur voor mensen, mensen voor natuur;
- 'Ministerie van LNV wil komen tot een systeem waarmee kwaliteit van de recreatie kan worden beoordeeld naar het functioneren in sociaal, economisch, milieu en ruimtelijk inzicht' - Kiezen voor recreatie;
- Bij de voorziening van elektriciteit dient rekening gehouden te worden met de doelstellingen van het energiebeleid, milieubeleid, ruimtelijk, natuur- en landschapsbeleid' - Tweede structuurschema elektriciteitsvoorziening;
- 'Het project zwakke schakels integreert kustveiligheid met een kwaliteitsimpuls voor de kustplaatsen' - 3<sup>e</sup> Kustnota;
- 'Visserij-activiteiten dienen geen significantie effecten te hebben, gelet op de doelstellingen van de Vogelrichtlijn, op de soorten waarvoor de gebieden zijn aangewezen' - Schelpdiervisserij Kustwateren 1999-2003.

##### *Nota Ruimte als integraal ruimtelijk rijkskader*

Een kans voor het integraal kustbeheer is de Nota Ruimte, die een integraal ruimtelijk rijkskader zal vormen voor de ruimtelijke consequenties van de verschillende beleidsvelden. De nota zal bijvoorbeeld het ruimtelijk rijkskader zijn voor de winning van oppervlaktedelfstoffen (Tweede Structuurschema Oppervlaktedelfstoffen). Ook de ruimtelijke uitwerking van de toeristische sector komt aan de orde in de Nota Ruimte (Vernieuwde Toeristische Agenda). Daarnaast komt het ruimtelijk beleid voor het landelijk gebied terug in de Nota Ruimte (Structuurschema Groene Ruimte 2). Hiermee biedt de Nota dan ook het integraal kader voor de ontwikkelingen in de kust. Met betrekking tot de kust zal de Nota Ruimte uitgaan van het kustfundament: het gedeelte van de zee dat bijdraagt aan de duinvorming, de duinen zelf en

de ruimte voor de in de toekomst benodigde waterkeringen. Zowel nat als droog maken dus deel uit van het kustfundament en dit bevordert een integrale benadering van de kustzone.

#### *Structuurvisie Kust mogelijk met nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ordening*

Het ontwerp voor de nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ordening (Wro) staat voor meer samenhang in het ruimtelijk beleid en een scherpere verdeling van verantwoordelijkheden tussen de bestuursniveaus. Om meer ruimtelijke samenhang tot stand te brengen, vervangen structuurvisies de huidige planologische kernbeslissing van het Rijk, het streekplan van de provincies en de regionale en gemeentelijke structuurplannen. Een structuurvisie is een strategisch document over de ruimtelijke ontwikkelingen in een bepaald gebied. De structuurvisie kan tot stand komen door actieve samenwerking met andere bestuursorganen, zowel horizontaal als verticaal. Dit biedt goede mogelijkheden om op basis van een integrale visie de beleidsterreinen die voor de kwaliteit van de ruimte van belang zijn, op elkaar af te stemmen. Met de nieuwe Wro is het mogelijk om, los van administratieve grenzen, een structuurvisie voor de kust op te stellen.

#### *EU-richtlijnen worden verwerkt in nationale regelgeving*

De Europese Unie heeft verschillende richtlijnen opgesteld die van invloed zijn op het nationaal beleid en regelgeving. Voor de kustzone zijn de Vogel- en Habitatrichtlijn en de Kaderrichtlijn Water van belang.

Door de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn verschillende kustzones als speciale beschermingszone aangewezen. Dit zijn onder meer de Noordzeekustzone, de Voordelta en de Waddeneilanden. De gebiedsbescherming uit de Vogel- en Habitatrichtlijn wordt ondergebracht in de Natuurbeschermingswet. De Natuurbeschermingswet zal de aanwijzing van de gebieden en de bescherming en het beheer ervan regelen. De wijziging van de natuurbeschermingswet is tot op heden nog niet in werking getreden. De soortenbescherming is reeds vastgelegd in de Flora- en Faunawet, die sinds 2002 van kracht is.

De Kaderrichtlijn Water geeft het kader voor de bescherming van het landoppervlaktewater, overgangswater, kustwater en grondwater. Hiermee zijn verschillende EU watterichtlijnen in één regeling samengevoegd. De Kaderrichtlijn Water legt voor dat de lidstaten hun grondgebied indelen in stroomgebieddistricten, die opgebouwd zijn uit verschillende stroomgebieden. In Nederland worden 4 stroomgebieddistricten onderscheiden: Eems, Rijn, Maas en Schelde. Door middel van wijzigingen in de Wet op de waterhuishouding en de Wet milieubeheer zal de Kaderrichtlijn Water onderdeel uitmaken van de nationale wetgeving.

- Het wetsvoorstel voor de wijziging van de Wet op de Waterhuishouding heeft vooral betrekking op de verwerking van de stroomgebiedbenadering in de regeling over de planvorming;
- De milieudoelstellingen van artikel 4 van de Kaderrichtlijn worden vastgelegd in hoofdstuk 5 van de Wet Milieubeheer.

De Kaderrichtlijn Water zal daarnaast ook een aanvulling zijn op het beleid in de Vierde Nota Waterhuishouding. Het stroomgebiedbeheersplan zal onderdeel uitmaken van de Nota Waterhuishouding.

## 3.2 Geen tegenstrijdigheden, wel spanningen

We hebben geconstateerd dat er geen sprake is van tegenstrijdigheden in het vigerend nationaal en Europees beleid en regelgeving in de zin van uitspraken en richtlijnen die elkaar uitsluiten. Wel zijn er ‘natuurlijke’ spanningen te benoemen, die voortvloeien uit de eigenheid van de betreffende departementen. Doordat de beleidsuitspraken meestal een algemeen kader vormen, zijn deze spanningen niet direct zichtbaar in de beleidsnota's en regelgeving zelf, maar komen ze bij de beleidsuitvoering aan de oppervlakte. Dan gaat het met name om de spanning tussen de belangen van kustveiligheid, economie en natuur.

### *Spanning tussen de functies kustveiligheid, economie en natuur*

Het kustgebied is een aantrekkelijke locatie voor verschillende functies, waardoor spanningen kunnen optreden tussen de ruimteaanpraak van deze functies. Ten eerste staat het belang van de kustveiligheid hoog aangeschreven in de kustzone. Vanuit kustveiligheid vindt zowel landwaarts als zeewaarts ruimte-reservering plaats. Daarnaast is de kustzone een belangrijk gebied voor ecologische waarden. Met de implementatie van de Vogel- en Habitatrichtlijn is een groot deel van de kustzone aangewezen als speciale beschermingszone. Dit betekent dat er in deze gebieden geen storende effecten mogen optreden die negatieve gevolgen hebben voor het voortbestaan van de vogelsoorten en natuurlijke habitats. Nieuwe projecten of plannen in en in de nabijheid van de speciale beschermingszone worden dan ook conform de richtlijn getoetst. En tenslotte levert de kustzone ruimte voor toerisme en recreatie, visserij en industrie. Dit levert werkgelegenheid op en draagt bij aan de economische groei.

### *Concrete spanningen in het nationaal en Europees beleid*

De spanning tussen de functies economie, kustveiligheid en natuur komt bijvoorbeeld naar voren bij de ruimteaanpraak voor het toerisme. Dit komt vooral tot uiting bij de badplaatsen. Deze kennen zowel aan zee- als aan landzijde ruimtelijke voorwaarden als gevolg van ruimte-reservering voor de kustverdediging en door de Vogel- en Habitatrichtlijn. Het ministerie van EZ heeft dan ook aangekondigd het toerisme niet te stimuleren via een volumeontwikkeling aan de kust, maar een kwaliteitsverbetering na te streven.<sup>1</sup>

Ook in het Waddengebied is er sprake van een spanning tussen het behoud van de ecologische waarden en de economische activiteiten in het gebied. Uitgangspunt van de PKB Waddenzee is dat menselijke activiteiten zijn toegestaan voor zover zij verenigbaar zijn met de hoofddoelstelling voor de Waddenzee. Dit betekent dat het bestaand gebruik, waaronder het

---

<sup>1</sup> Bron: Ministerie van Economische Zaken, Vernieuwde Toeristische Agenda, 2003

lokaal medegebruik, in het pkb-gebied mogelijk blijft. In de praktijk kan dit echter spanningen opleveren ('wat is bestaand gebruik, wat zijn significante effecten?').

In het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn de Noordzeekustzone, Voordelta en Waddeneilanden als speciale beschermingszone aangewezen.<sup>2</sup> Dit betekent dat er in deze gebieden geen storende effecten mogen optreden die negatieve gevolgen hebben voor de habitats en soorten. Dit beleid *kan* spanningen opleveren met de volgende beleidsuitspraken:

- In het Energierapport 2002 geeft het ministerie van EZ aan dat het streeft naar 10% duurzame energie in 2020. Duurzame energie draagt bij aan het realiseren van de Nederlandse reductieverplichting in het kader van het Kyoto-protocol. Gezien de problemen om grootschalige energieparken, zoals windparken, op het vasteland te realiseren (veiligheid, ruimtelijke ordening, inpasbaarheid etc.), lijken kustlocaties hiervoor in beginsel het meest geschikt. Het ministerie van EZ geeft echter aan dat de realisatie van energieprojecten in Nederland op problemen stuit. Dit heeft onder meer te maken met de groeiende spanning bij het afwegen van enerzijds het belang van economie en voorzieningszekerheid en anderzijds het belang van natuur, milieu en ruimtelijke inpassing.<sup>3</sup> Daardoor hebben investeerders in meer gevallen een milieuvergunning nodig, waarbij ze langdurige procedures ervaren. De producenten van windturbines ervaren hierdoor een verhoging van het risico.<sup>4</sup>
- Daarnaast doen ook andere beleidsnota's uitspraken die van invloed kunnen zijn op de locatie op windturbines. De Derde Nota Waddenzee geeft bijvoorbeeld aan dat het plaatsen van windturbines in de Waddenzee niet is toegestaan. Verder streeft het nationaal ruimtelijk beleid ook een vrij uitzicht op de horizon na.<sup>5</sup>
- In *Kiezen voor Recreatie* (1993) geeft het ministerie van LNV aan de mogelijkheden voor waterrecreatie te willen vergroten. De Noordzeekustzone vormt in de beleidsvisie een belangrijk waterrecreatiegebied, dat verder versterkt kan worden. Hierbij wordt aandacht besteed aan de vergroting van het aantal vaste aanlegplaatsen, verbetering van de bereikbaarheid met diverse vervoersstromen en verbetering van de toegankelijkheid van het strand.
- Het Nationaal Verkeers- en Vervoersplan (NVVP) gaat in op de Mainport Rotterdam en andere zeehavens. Deze vervoersknooppunten vormen centra van economische activiteiten die toegevoegde waarde en werkgelegenheid opleveren. De ambitie voor de ontwikkeling van de zeehavens richt zich onder meer op voldoende ruimte voor bestaande en nieuwe activiteiten, een verbetering van de bereikbaarheid van zeehavens over land en over zee en de bevordering van leefbaarheid in en om de zeehavenregio's.

---

<sup>2</sup> Ministerie van LNV Aanmelding Habitatrichtlijngebieden 2003 en Aanwijzing speciale beschermingszone (EG-Vogelrichtlijn) en Wetlands 2000

<sup>3</sup> Ministerie van EZ, Begroting 2004

<sup>4</sup> Ministerie van EZ, Energierapport 2002

<sup>5</sup> Ministerie van LNV, Structuurschema Groene Ruimte 2, 2002; ministerie van VROM, Vijfde nota op de Ruimtelijke Ordening, deel 3, 2002

- In het Tweede Structuurschema Oppervlaktedelfstoffen is ook spanning zichtbaar tussen de winning van oppervlaktedelfstoffen (met name schelpwinning) en de ligging van de gebieden in de Ecologisch Hoofdstructuur en de Vogel- en Habitatgebieden. Schelpen mogen binnen die gebieden worden gewonnen uit geconcentreerde (dode) schelpenvoor- komens in gebieden die minimaal 5 meter beneden NAP liggen. Het definitieve nationaal ruimtelijk kader voor winning van oppervlaktestoffen zal worden opgenomen in de Nota Ruimte.
- De begroting van het ministerie van VROM geeft aan dat er een versnelling nodig is van de woningbouwproductie. Afhankelijk van de locatie van deze woningbouw kan dit spanningen opleveren met het natuurbeleid in de kustzone.

#### *Sectoraal of integraal financieringsinstrumentarium*

De nationale financiering van het kustbeleid is veelal sectoraal. De financiering vanuit het rijk met betrekking tot de kustzone vindt via verschillende geldstromen plaats. Voorbeelden hiervan zijn de financiering van de kustverdediging, natuurbeheer en cultuurhistorie. Al deze functies van de kustzone worden vanuit verschillende geldstromen gefinancierd. De subsidiëring van de versterking van de primaire waterkeringen valt onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Verkeer en Waterstaat. Deze middelen vormen ook een groot aandeel in de totale geldstroom van het rijk ten behoeve van de kustzone.

Daarnaast beschikt het ministerie van LNV over een aantal sectorale subsidieregelingen die kunnen worden toegepast in de kustzone. De kustzone is echter niet als specifiek doel opgenomen in de subsidieregelingen. Voorbeelden hiervan zijn de subsidieregeling natuurbeheer die als doel heeft het ontwikkelen en beheren van natuurgebieden. Hieronder vallen zes verschillende subsidiesoorten, waaronder de recreatiesubsidie en de landschapssubsidie. De stimulering van de cultuurhistorische waarden is de verantwoordelijkheid van het ministerie van OcnW en vindt plaats via de Belvédère-subsidieregeling. Deze sectorale financiering, die ook nog eens via verschillende instanties geschiedt, kan een belemmering vormen voor een integraal kustbeheer

Er zijn echter ook kansen voor een integraal financieringsinstrumentarium. Omdat de provincies, rijk, gemeenten en waterschappen en uitvoerende organisaties constateerden dat de huidige samenwerking en instrumentatie voor een hoogwaardig landelijk gebied onnodig ingewikkeld is en daardoor niet effectief is, werkt het ministerie van LNV aan Investeringsbudget Landelijk gebied. Het ministerie van LNV wil via het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) bestaande instrumenten voor het landelijk beleid, zowel van LNV als van andere departementen, beter op elkaar afstemmen en integreren.<sup>6</sup> Daarnaast zullen de rijksmiddelen één op één gekoppeld zijn aan rijksdoelen en niet meer aan de afzonderlijke regelingen, zodat sturing plaatsvindt op hoofdlijnen. Omdat water van belang is voor de ontwikkeling van het landelijk gebied, wordt ook een relatie gezocht met de middelen voor waterbe-

---

<sup>6</sup> Op dit moment is nog niet bekend welke regelingen in het ILG worden gebundeld.

heer (Nationaal Bestuursakkoord Water). Zolang ILG nog niet in werking is getreden, zullen de waterakkoordmiddelen aangewend worden via een specifieke regeling van VenW.<sup>7</sup>

Vanuit de Europese Unie kunnen met name een aantal structuurfondsen en LIFE III van toepassing zijn op de kustzone. De structuurfondsen bestaan uit het Europees Sociaal Fonds (ESF), het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL) en het Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij (FIOV).

Van deze structuurfondsen kunnen met name het EFRO en FIOV van toepassing zijn op het ruimtelijk gebruik en ruimtelijke kwaliteit van de kustzone in Nederland. EFRO omvat namelijk Interreg III, dat staat voor regionale ontwikkeling en een evenwichtige, harmonieuze ontwikkeling van de Europese ruimte. Het FIOV is bedoeld voor structuurmaatregelen in de visserijsector en heeft als doel een ontwikkeling van de visserij-inspanning die aansluit bij het uitgangspunt van duurzame exploitatie van de visbestanden.

#### *Voorbeeld INTERREG III project*

*Noordzeeregio.* De Europese Unie draagt 129,2 miljoen euro bij voor transnationale samenwerking tussen België, Denemarken, Duitsland, Nederland, Zweden en het Verenigd Koninkrijk waarbij ook Noorwegen is betrokken. De deelnemende landen hebben vier actieprioriteiten aangewezen om de planologische, economische, maatschappelijke en culturele integratie in de regio te versterken en de transnationale ontwikkeling van de betrokken landen te stimuleren.

LIFE III is een financieringsprogramma dat bijdraagt aan de uitvoering en ontwikkeling van het communautaire milieubeleid en de communautaire milieuwetgeving. LIFE-Natuur heeft bijvoorbeeld als doel het meefinancieren van maatregelen die nodig zijn voor het behoud en het herstel van Natura 2000.

De integrale benadering van deze regelingen hangt sterk af van de programma's die ter financiering worden voorgelegd. Wel kunnen we zeggen dat het doel van Interreg III breder is dan van specifieke instrumenten zoals FIOV en LIFE III.

### **3.3 Conclusie**

Uit de inventarisatie van het nationaal en Europees beleid en regelgeving en de verschillende interviews kunnen we concluderen dat er met name overeenkomsten zijn in het beleid en regelgeving. Het nationaal beleid en regelgeving vormen met name algemene kaders voor het ruimtegebruik en de ruimtelijke kwaliteit in de kustzone. De Europese richtlijnen worden verwerkt in de nationale regelgeving. Van echte tegenstrijdigheden is dus geen sprake. Wel

---

<sup>7</sup> Hiervoor komt nog een definitief besluit van VenW (medio december 2003), omdat de provincies er de voorkeur voor hebben dat die middelen via de provincies tot besteding komen.

doen zich een aantal spanningen voor, die met name bij de beleidsuitvoering, naar boven komen. Hierop komen we in hoofdstuk 4, over de gebiedsstudies, nader terug.



## 4 Gebiedsstudies

In dit hoofdstuk gaan we in op de uitkomsten van de gebiedsstudies. De gebiedsstudies geven weer wat de ervaring is van de decentrale overheden met het kustbeheer van het rijk. Daarbij gaan we na of de decentrale overheden het nationaal beleid als een belemmering ervaren voor integraal kustbeheer of dat het juist een bijdrage levert aan integraal kustbeheer.

### 4.1 Gebiedsstudies

Zoals in hoofdstuk 2 aangekondigd bestaan de gebiedsstudies uit de kust van Noord-Holland, in het bijzonder Den Helder, en de Waddeneilanden. Bij elke gebiedsstudie hebben we interviews gevoerd met een gemeente en de provincie. Door middel van deze gesprekken hebben we een indruk gekregen van de ervaringen van de decentrale overheden met het nationaal beleid en regelgeving voor de kustzone.

### 4.2 Bijdragen aan integraal kustbeheer

*Met name overeenkomsten in nationaal beleid en regelgeving*

De decentrale overheden bevestigen dat er met name overeenkomsten zijn in het vigerend nationaal beleid en regelgeving. Oorzaken hiervoor zijn de mate van afstemming tijdens de voorbereiding van nota's en regelgeving. Daarnaast vormen de beleidskaders en regelgeving een algemeen kader, waardoor spanningen tussen het beleid met name bij de praktische beleidsuitvoering naar voren komen.

Hieruit kunnen we concluderen dat er zich in het vigerend nationaal beleid en regelgeving geen tegenstrijdigheden voordoen die een integraal kustbeheer in de weg staan. De belemmeringen voor een integraal kustbeheer doen zich met name voor bij de beleidsvoorbereiding en uitvoering. In de volgende paragraaf gaan we hier nader op in.

### 4.3 Belemmeringen voor integraal kustbeheer

*Spanningen bij de beleidsvoorbereiding*

De decentrale overheden ervaren met name spanningen bij het *nog niet vastgesteld beleid*. Dit betekent dat bij de beleidsvoorbereiding zich onduidelijkheden en discussies kunnen voordoen over bepaalde aspecten. Als voorbeeld kunnen we noemen de invulling van het begrip 'kustfundament' in de Beleidslijn Kust en de Nota Ruimte (en voorganger Vijfde Nota). Onduidelijkheid wordt ervaren over het wel of niet handhaven van de afslaglijn en de bebouwingsvoorwaarden. Daarnaast bestaat er ook vrees voor een 'stapel van voorwaarden' van dijkeringen en bebouwingscontouren, waardoor met name op de Waddeneilanden weinig meer mogelijk is.

### *Provincie gebrek aan goede regie en geld*

De verantwoordelijkheid voor het nationaal ruimtelijk kustbeleid ligt bij de rijksoverheid. De uitwerking van het ruimtelijk kustbeleid is echter de taak van de provincie. De taken van de provincie zijn als volgt:

- Opstellen van streekplan waarin het strategisch ruimtelijk beleid voor de provincie is opgenomen. Het streekplan moet passen in het ruimtelijk beleid van het rijk;
- Toetsen van de gemeentelijke bestemmingsplannen aan het streekplan;

Daarnaast stelt de provincie plannen op voor het milieubeleid, de waterhuishouding en het verkeers- en vervoersbeleid.

Dit betekent dat de provincie via het streekplan het algemeen nationaal beleid van de rijksoverheid toepast op specifieke gebieden van de provincie. Het streekplan vormt dan ook de geëigende plek voor de integratie van (inter)nationaal beleid en regelgeving. Op termijn zullen de streekplannen die functie gaan vervullen. Bij de vigerende streekplannen is dit evenwel nog niet of in mindere mate het geval. De financiële stromen blijven daarnaast grotendeels losstaan van het provinciale/regionale kader. Dit belemmert de functie van integraal kader van het streekplan (zie ook hieronder).

Voor de uitwerking van het kustbeleid is de provincie namelijk afhankelijk van de rijksoverheid, die goedkeuring en financiering moet verlenen aan de regionale plannen. Wat betreft de goedkeuring van plannen ervarende decentrale overheden een lange besluitvormingsduur vanuit de rijksoverheid als een belemmering voor de beleidsuitvoering op lokaal niveau. Ook de weinig flexibele toepassing van het rijksbeleid wordt als een belemmering gezien voor de gebiedsspecifieke beleidsuitvoering. Voor de financiering is de provincie voor een groot deel afhankelijk van de verschillende geldstromen vanuit het Rijk. Mede hierdoor ontstaat een gebrek aan goede regie over het integraal kustbeheer vanuit de provincie.

### *Gebrek aan eindverantwoordelijke in het ruimtelijk kustbeleid*

De kustzone omvat verschillende functies waarvoor verschillende departementen verantwoordelijk zijn. Kort gezegd: VenW is verantwoordelijk voor de kustveiligheid, VROM zet zich in voor de ruimtelijke kwaliteit, LNV staat voor de natuurwaarden en EZ is verantwoordelijk voor de toeristische sector. Hierdoor is de verantwoordelijkheid voor het kustzonebeleid versnipperd over de verschillende departementen. Daarnaast zijn er nog verschillende belangenorganisaties actief in het kustzonebeleid waardoor het kustbeleid tamelijk diffuus van karakter is. Hierdoor is de ervaring dat er een gebrek is aan een eindverantwoordelijke in het kustbeleid, die de verschillende belangen tegen elkaar afweegt en de eindbeslissing neemt.

### *Weinig ruimte voor maatwerk in het nationaal beleid en regelgeving*

Decentrale overheden ervaren het nationaal beleid en regelgeving als weinig flexibel, waardoor maatwerk moeilijk tot stand komt. Bij de beleidsuitvoering is relatief weinig ruimte om gebiedsspecifieke aspecten en lokale behoeften mee te nemen in de belangenafweging. Voorbeelden zijn de bouw van een telefooncel of bebording op een dijk, wat niet toegestaan is vanwege de gevolgen voor de stabiliteit van de dijk. Ook de Vogel- en Habitatrichtlijn laat weinig ruimte over voor een gebiedsspecifieke aanpak. De Noordzeekustzone valt onder de Vogel- en Habitatrichtlijn, terwijl de specifieke kenmerken van de gebieden in de kustzone van elkaar kunnen verschillen.

### *Sociaal en economische aspecten relatief minder aandacht*

De decentrale overheden geven aan dat de sociaal economische aspecten in de kust relatief minder aan bod komen. Het zwaargewicht in de kustzone ligt op dit moment met name bij de natuurwaarden en de kustveiligheid, waardoor het gevoel bestaat dat er voor de sociale en economische aspecten relatief minder ruimte bestaat. Ten eerste zijn de belangen van de natuur bij wet geregeld. Door de implementatie van de Vogel- en Habitatrichtlijn is het belang van de natuur in de kustzone gewaarborgd. Dit geldt ook voor de kustveiligheid, waarvan het belang is gewaarborgd via nationale normering en financiering. Een onevenwichtige belangenverdeling kan een integrale benadering in de weg staan.

### *Praktijkvoorbeeld “Ontwikkeling van het Kennemerstrand”*

Het Kennemerstrand is een voorbeeld waar zich spanningen voordoen tussen de belangen van de kustveiligheid, economische ontwikkeling en natuurwaarden. Ten eerste doen zich rond de ontwikkeling van het Seaport Marina discussies voor over het veiligheidsniveau. Het is officieel een buitendijks gebied en het biedt op lange termijn onvoldoende bescherming tegen het water. Om te voldoen aan de veiligheidsnormen zijn daarom extra maatregelen nodig. In de voorbereiding van de Kustvisie 2050 is het gebied aangewezen als een dijkkringgebied, zodat er rondom bepaalde delen van het gebied een nieuwe primaire waterkering wordt aangelegd. Afgelopen zomer bleek er echter nog onvoldoende bestuurlijke overeenstemming voor de uitwerking van het dijkkringconcept.

Ten tweede bestaan er plannen voor de verdere ontwikkeling van mogelijkheden voor recreatie en toerisme in het gebied. Dit omvat een nieuw appartementencomplex en vakantie-woningen. Ook zijn er plannen voor een tweede ontsluitingsweg naar het strand. Tenslotte is het gebied aangewezen als habitatgebied, waardoor nieuwe projecten geen significante effecten mogen hebben op de natuurlijke habitats.

Als gevolg van de discussies rond de kustveiligheid en de natuur- en milieuprocedures zijn de toeristisch-recreatieve plannen voor het Kennemerstrand tot stilstand gekomen.

#### *Onduidelijkheid over voorwaarden*

De lokale overheden ervaren verschillen tussen voorwaarden van bestaande regelingen op microniveau. Het blijkt dat op het niveau van individuele (voorgenomen) bebouwing verschillen kunnen bestaan over waar de exacte contouren lopen. Hierdoor is het onduidelijk van welke voorwaarden moet worden uitgegaan. Voor de zekerheid maken ze dan gebruik van de kleinst toegestane ruimte.

#### *Ruimtelijke kwaliteitsverhoging als compensatie?*

Vanuit het nationaal beleid is aangegeven dat als projecten significante effecten hebben op de natuur deze effecten gecompenseerd moet worden. Uit de gebiedsstudies blijkt deze regel niet overal uitvoerbaar te zijn. Op de Waddeneilanden is de fysieke mogelijkheid voor (natuur)compensatie namelijk bijzonder klein. Daarom wordt er gezocht naar mogelijkheden voor compensatie op basis van verhoging ruimtelijke kwaliteit. De verhoging van de ruimtelijke kwaliteit is echter niet hard en afgebakend waardoor de partijen elkaar moeten vinden in een gezamenlijk compromis.

#### *Praktijkvoorbeeld 'natuurcompensatie in vorm van ruimtelijke kwaliteit'*

Op de Waddeneilanden zijn de mogelijkheden voor fysieke compensatie zeer beperkt. Op Vlieland kon het verwijderen van een bestaande asfaltmengcentrale in een natuurgebied worden uitgeruild tegen enige bebouwing bij het dorp. Uitrust met agrarisch land is ook lang niet overal een optie. Verdere compensatie moet daarom gezocht worden in het verhogen van de ruimtelijke kwaliteit van bestaand natuurgebied. Er bestaan echter geen richtlijnen van het rijk hoeveel een kwaliteitsimpuls 'waard is'. Een combinatie van belanghebbenden (LNV, Waddengemeenten, provincie, Staatsbosbeheer) moet het daarom gezamenlijk hierover eens zien te worden: het poldermodel in de praktijk.

#### *EU aanbevelingen*

De decentrale overheden blijken nog niet geheel bekend te zijn met de EU aanbevelingen omtrent geïntegreerd kustbeheer. Wel is de verwachting van de decentrale overheden is dat de EU relatief weinig zullen veranderen in de beleidspraktijk. Dit wordt enerzijds veroorzaakt doordat de aanbevelingen vrij generiek van karakter zijn. Anderzijds zijn regio's zich goed bewust van de (botsende) ruimtelijke functies in het kustgebied en de noodzaak om daar een afgewogen, integraal beleidskader voor te formuleren (via het streekplan). Er is ook geen behoefte aan een nieuw overlegstructuur c.q. aanvullend regelgevend / overleggremium.

## **4.4 Conclusie**

Uit de gebiedsstudies blijkt dat de decentrale overheden met name overeenkomsten ervaren in het vigerende nationale beleid en regelgeving. Het nationaal beleid vormt een algemeen

kader, waar geen echte tegenstrijdigheden voorkomen. Er bestaat echter wel een spanningsveld tussen het nationaal beleid en regelgeving en de beleidsuitvoering, die een belemmering vormt voor een integraal kustbeheer. Ten eerste ligt de verantwoordelijkheid voor de beleidsuitwerking bij de provincie, maar is voor de financiële middelen en de inhoud afhankelijk van de rijksoverheid. Ten tweede ligt de verantwoordelijkheid voor de verschillende functies in de kust bij verschillende departementen en is er een gebrek aan een eindverantwoordelijke voor het ruimtelijk beleid in de kustzone. Tenslotte ervaren de decentrale overheden het nationaal beleid en regelgeving als weinig flexibel waar weinig ruimte is voor maatwerk. Dit zijn interessante aandachtspunten bij de implementatie van de EU aanbevelingen omtrent geïntegreerd kustbeheer.



## 5 Aanbevelingen

### 5.1 Achtergrond

Terugkijkend op de conclusies uit de voorgaande hoofdstukken doen we in dit hoofdstuk een aantal aanbevelingen die naar onze mening het integraal kustbeheer kunnen bevorderen. Uit het onderzoek is gebleken dat er in het nationaal beleid en regelgeving met name overeenkomsten voorkomen. Dit vormt als zodanig dus al een bijdrage voor een integraal kustzonebeheer. Er zijn echter ook belemmeringen gesignaleerd, die met name bij de beleidsuitvoering naar voren komen.

De EU aanbevelingen (GBKG) omtrent geïntegreerd kustbeheer in ogenschouw nemend, baseren we onze aanbevelingen op de volgende bevindingen:

- Een gebrek aan mogelijkheden voor regie en integrale financiering in en door de regio;
- In het nationaal beleid en regelgeving is weinig ruimte voor maatwerk in de regio;
- Er is geen eindverantwoordelijke voor het ruimtelijk beleid in de kustzone.

We willen er overigens op wijzen dat met deze aanbevelingen niet alle geconstateerde spanningen zullen worden opgelost. Dit vloeit voort uit het feit dat een deel van deze spanningen ‘natuurlijk’ zijn, namelijk het gevolg van concurrerende beleidsvelden c.q. ruimtelijke claims. De visie op en discussie over hoe om te gaan met deze spanningen kan echter wel (meer) binnen de betreffende regio gevoerd worden.

### 5.2 Advies

#### *Integraal kustbeheer op regionaal niveau*

Vanuit gebiedsspecifieke optiek zou het ons inziens de voorkeur verdienen om het integraal kustbeheer op regionaal niveau vorm te geven. Het regionaal niveau heeft voldoende bestuursniveau voor een strategische visie, terwijl het tegelijkertijd ook nauw betrokken is bij de lokale praktijk. Elke regio (niet per definitie afgebakend door de huidige provinciegrenzen) kan daarbij maatwerk leveren bij het vormgeven van de beoogde integrale benadering. Hierdoor kan er per gebied een evenwicht gevonden worden tussen de belangen van de natuur, economie en visserij. Ook het begrip ‘ruimtelijke kwaliteit’ wordt dan op regionaal niveau ingevuld. Dit sluit ook goed aan bij de GBKG-aanbevelingen.

*GBKB: het beheer van kustgebieden berust op de specifieke lokale kenmerken en de grote diversiviteit van de Europese kustgebieden, zodat door specifieke oplossingen en flexibele maatregelen aan hun concrete behoeften kan worden voldaan.*

Het evenwicht kan en mag per gebied verschillen binnen de algemene grenzen, die vanuit het rijk worden gesteld. Door de regio's de ruimte te geven te ‘schuiven binnen de maat’ zal het

integraal kustbeheer berusten op de lokale kenmerken van de kustgebieden. Bij een integraal regionaal kustbeheer hoort een decentralisatie van de financiële middelen. De regio zal van het rijk een budget ontvangen, die bedoeld is voor de uitvoering van een integraal kustbeheer. Daarbij kan een parallel gelegd worden met de gelden van de Gebundelde Doeluitkering (GDU) voor bijvoorbeeld verkeersveiligheid of met het provinciefonds.

*Praktijkvoorbeeld 'schuiven binnen de maat'*

Eerder is het voorbeeld aangehaald van het niet kunnen bebouwen op of rond een waterkering vanwege het ondermijnen van de stabiliteit van de dijk. Een regio zou compenserende maatregelen kunnen treffen, waardoor per saldo het overstromingsrisico gelijk blijft. Bijvoorbeeld een secundaire dijk of het extra suppleren voor de kust.

Het nationaal beleid voor de kustzone vormt dan een integraal kader, dat op hoofdlijnen is vastgesteld. Deze ontwikkeling is ook al gaande en krijgt vorm in de Nota Ruimte, die in 2004 zal worden vastgesteld. Het nationaal beleid en regelgeving geven met het kader de voorwaarden weer waarbinnen het regionaal kustbeleid moet plaatsvinden. Dit kader wordt niet alleen gevormd door het ruimtelijk kader, maar bijvoorbeeld ook uit de vastgestelde normering van het overstromingsrisico.

Een zelfde constructie zou in beginsel dan ook moeten gelden voor de huidige Vogel- en Habitatrichtlijnen. In eerste instantie bedoeld om natuur en milieubelangen te schragen bij ruimtelijk-economische ontwikkelingen, kunnen de richtlijnen in de huidige vorm een echt integraal, op maat gesneden kustbeleid in de weg staan. Ook hier zouden mogelijkheden gecreëerd moeten worden om een regionale differentiatie mogelijk te maken. Indien dit niet mogelijk blijkt binnen de huidige richtlijnen, adviseren we dit mee te nemen bij de Europese evaluatie die gepland staat voor 2007.

*Eindverantwoordelijke voor ruimtelijke inrichting en kwaliteit*

De eindverantwoordelijkheid voor de ruimtelijke inrichting en kwaliteit van Nederland blijft bij de nationale overheid. Dit betekent dat een rijksinspectie zijn goedkeuring zal moeten verlenen aan de regionale plannen die de provincie in overleg met de belanghebbenden opstelt voor het integraal regionaal kustbeleid. Deze inspectie heeft als doel de regionale plannen te controleren op integraliteit en de voorwaarden die het rijk heeft opgesteld, bijvoorbeeld de normering van de dijken. Deze inspectie moet ofwel namens de huidige betrokken departementen opereren of moet worden ondergebracht bij één departement. Dit departement is dan eerstverantwoordelijke voor het kustbeleid. Deze identificatie van rollen van de bestuursinstantie sluit goed aan bij de nationale strategie volgens GBKG.

*GBKG: De respectieve rollen van de verschillende bestuursinstanties in het land of regio identificeren onder wier bevoegdheid de behorende activiteiten of hulpbronnen in het kustgebied vallen. Deze rolspecificatie zou afdoende toezicht en een passende strategie en samenhang tussen de acties mogelijk moeten maken.*

## **Bijlage**



## **A Begeleidingscommissie en onderzoeksteam**

Het onderzoek is vanuit RIKZ begeleid door: mevr. H. Erenstein, dhr. J. Ligtenberg en mevr. P. Damsma. Het projectteam vanuit KPMG Bureau voor Economische Argumentatie bestond uit:

- Jeroen Klooster (projectleider);
- Heleen Verlinde.



## **B      Gesprekspartners**

Ten behoeve van onze opdracht hebben wij de volgende personen geïnterviewd:

- Dhr. B. de Jong – ministerie van Verkeer en Waterstaat;
- Mevr. E. Bolsius – ministerie van VROM;
- Dhr. H. Slotema – ministerie van Economische Zaken;
- Dhr. O. Bitter – ministerie van Economische Zaken;
- Dhr. J. Maissan – ministerie van Landbouw, Visserij en Landbouw;
- Dhr. R. Lanter – ministerie van Landbouw, Visserij en Landbouw;
- Dhr. H. Nieuwenhuis – gemeente Vlieland;
- Dhr. A. van Dijk – provincie Friesland;
- Dhr. L. Berends – gemeente Den Helder;
- Mevr. E van den Kerkhoff – provincie Noord-Holland;
- Dhr. H. Kruik – provincie Noord-Holland;
- Mevr. B. Snoeren – Europese Commissie.



## C      **Literatuur**

### ***Beleidsveld ministerie van VenW***

- Anders omgaan met water, Waterbeleid in de 21e eeuw, 2000
- Beheersvisie Noordzee 2010
- Beheersplan voor de Rijkswateren: programma voor het beheer in de periode 2001 t/m 2004, 2001
- Begroting ministerie van Verkeer en Waterstaat 2004
- Brief Waterbeleid, 2001
- 3e Kustnota. Traditie, Trends en Toekomst, 2000
- 3<sup>e</sup> Kustnota. Traditie, Trends en Toekomst: Het vervolg. Een eerste voortgangsrapportage van de actiepunten uit de 3<sup>e</sup> kustnota, 2002
- Integraal beleidsplan Voordelta, 1993
- Langetermijnvisie Schelde-estuarium, 2001
- Naar integraal kustzonebeleid. Beleidsagenda voor de kust, 2002
- Nationaal Verkeers- en Vervoersplan, 2001
- Nationaal Bestuursakkoord Water, 2003
- Ontgrondingenwet, 1965
- Project Mainportontwikkeling Rotterdam. PKB-plus deel 4, 2003
- Tweede Structuurschema Oppervlaktedelfstoffen, 2001
- Waterkader, Vierde Nota Waterhuishouding Regeringsbeslissing, 1998
- Waterstaatswet, 1900
- Waterschapswet, 1991
- Wet beheer rijkswaterstaatwerken, 1996
- Wet op de Waterhuishouding, 1989
- Wet op de Waterkering, 1965

### ***Beleidsveld ministerie van VROM***

- Begroting ministerie van VROM 2004
- Derde Nota Waddenzee, 2001
- Nationaal Milieubeleidsplan 4, Een wereld en een wil, werken aan duurzaamheid, 2001

- Ruimte maken, ruimte delen, Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening 2000/2020, PKB deel 1, 2001
- Ruimte maken, ruimte delen, Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening 2000/2020, PKB deel 2 en 3, 2002
- Ruimte maken, ruimte delen, vijfde nota over de ruimtelijke ordening 2000/2020, Uitvoeringsprogramma, 2002
- Structuurschema Buisleidingen, 1985
- Tweede structuurschema drink- en industriewatervoorziening, 1985
- Wet op de ruimtelijke ordening, 1965

***Beleidsveld ministerie van EZ***

- Beleidsbrief voortgang demonstratieproject near-shore windpark in de Noordzeekustzone van circa 100 MW, 1998
- Begroting ministerie van EZ 2004
- Energierapport 2002, 2002
- Intentieverklaring uitvoering milieubeleid olie- en gaswinningsindustrie, 1995
- Mijnbouwwet, 2003
- Naar gebiedsgerichte economische perspectieven, 2002
- Partiële herziening Tweede Structuurschema Elektriciteitsvoorziening (Locatiekeuze Demonstratieproject Near Shore Windpark), 2001
- Toeristisch-Recreatief Actie Programma, 2002
- Tweede Structuurschema Elektriciteitsvoorziening, 1994
- Vernieuwde Toeristische Agenda, 2003

***Beleidsveld ministerie van LNV***

- Aanmelding Habitatrichtlijngebieden, 2003
- Aanwijzing speciale beschermingszones (EG-Vogelrichtlijn) en Wetlands (Wetlandconventie) op grond van artikel 27, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998, 2000
- Beleidsbesluit Uitgifte vergunningen ex Visserijwet 1963 voor de handmatige kokkelvisserij in de periode 2002-2003, 2001
- Beleidsbesluit Schelpdiervisserij kustwateren 1999-2003, 1998
- Beleidsbesluit Vaste Vistuigen, 2002
- Beheer- en inrichtingsplan Nationaal Park Duinen van Texel, 2000

- Begroting ministerie van LNV 2004
- Flora en Faunawet, 2002
- Kamerbrief IBO Vogel- en Habitatrichtlijn, 2003
- Kiezen voor recreatie, Beleidsnota openluchtrecreatie 1992-2010, 1993
- Natuurbeschermingswet, 1998
- Natuur voor mensen, mensen voor natuur, Nota natuur, bos en landschap in de 21e eeuw, 2000
- Structuurschema Groene Ruimte, 1995
- Structuurschema Groene Ruimte 2, Samen werken aan groen Nederland, 2002

***Beleidsveld ministerie van Defensie***

- Tweede Structuurschema Militaire Terreinen, deel 1, ontwerp PKB, 2001

***Beleidsveld ministerie van OCenW***

- Nota Belvédère, Beleidsnota over de relatie cultuurhistorie en ruimtelijke inrichting, 1999
- Subsidieregeling Belvédère, 2000
- Monumentenwet, 1988

***Europese Unie***

- Aanbeveling betreffende de uitvoering van een geïntegreerd beheer van kustgebieden in Europa, 2002
- Europees Fonds voor de Regionale Ontwikkeling (EFRO)
- Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de landbouw (EOGFL)
- Europees Sociaal Fonds (ESF)
- Financieringsinstrument voor de oriëntatie van de visserij (FIOV)
- Interreg III
- Kaderrichtlijn Water, 2000
- LIFE III
- Milieu 2010, Onze toekomst, onze keuze, Het zesde milieuactieprogramma van de Europese Gemeenschap 2001-2010, 2001
- Richtlijn 79/409/EEG inzake het behoud van de vogelstand (Vogelrichtlijn), 1979

- Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (habitatrictlijn), 1992
- Richtlijn 2000/ / betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's, 2000

**RIKZ**

Inventarisatie nationale en  
Europese beleidskaders en wet en  
regelgeving kustzone  
- Bijlage -

Amstelveen, 20 januari 2004  
Projectnummer: Inven4

KPMG BEA  
Postbus 74500  
1070 DB Amsterdam  
Tel. 020 656 7890 / Fax. 020 6564610

## **Inhoudsopgave**

1	Inventarisatie beleidskaders en wet en regelgeving	1
1.1	Ministerie van Verkeer en Waterstaat	1
1.2	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer	27
1.3	Ministerie van Economische Zaken	40
1.4	Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit	50
1.5	Ministerie van Defensie	69
1.6	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	70
1.7	Europese Unie	73



# 1 Inventarisatie beleidskaders en wet en regelgeving

## 1.1 Ministerie van Verkeer en Waterstaat

<b>Titel</b>	Anders omgaan met water. Waterbeleid voor de 21 <sup>e</sup> eeuw.
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van Verkeer en Waterstaat
<b>Jaar</b>	2000
<b>Status</b>	Beleidsnota
<b>Doel</b>	De veiligheid waarborgen en de kans op overstromingen niet toe laten nemen. Daarvoor is meer ruimte voor water, naast de technische maatregelen en taakstellende afspraken tussen de verschillende overheden, essentieel.
<b>Samenvatting</b>	Het kabinetsstandpunt geeft weer welke conclusies het kabinet trekt uit het advies van de Commissie Waterbeheer 21 <sup>e</sup> eeuw en welke acties, rekening houdend met klimaatverandering en bodemdaling, nodig acht om de veiligheid te behouden en wateroverlast te verminderen.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>- In en langs het hoofdsysteem is meer ruimte nodig om de veiligheid bij verdergaande klimaatverandering en bodemdaling te kunnen handhaven.</li><li>- Anticiperend op de zwakke schakels aan de kust zal het kabinet in samenwerking met de regionale overheden in 2001 gebieden aanwijzen.</li><li>- Het kabinet wil nieuwe activiteiten die niet met de toekomstige waterkeringsfunctie te verenigen zijn uit deze gebieden weren en waar mogelijk nieuwe activiteiten stimuleren die er wel mee te verenigen zijn, zoals natuur en recreatie, waarmee ook de ruimtelijke kwaliteit verbetert.</li><li>- Ruimte die nu beschikbaar is voor de bescherming tegen overstromingen en wateroverlast moet ten minste behouden blijven. De aanwezig ruimte mag niet sluipenderwijs verloren gaan bij de uitvoering van nieuwe projecten voor infrastructuur, woningbouw, landbouw of bedrijventerreinen.</li><li>- Huidig instrumentarium Wet op de ruimtelijke ordening biedt hiervoor voldoende mogelijkheden. De gevolgen voor veiligheid en wateroverlast van ruimtelijke besluiten moeten beoordeeld worden met de 'watertoets'.</li></ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>- Ruimtelijke consequenties van het kabinetsstandpunt worden op hoofdlijnen opgenomen in de Vijfde nota ruimtelijke ordening.</li><li>- De derde kustnota geeft een concrete uitwerking van het kabinetsstandpunt voor de kust.</li></ul>

<b>Titel</b>	Beheersvisie Noordzee 2010
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Minister van Verkeer en Waterstaat
<b>Jaar</b>	1999
<b>Status</b>	Integrale visie
<b>Doel</b>	Het hebben en houden van een veilig en bewoonbaar land en het instandhouden en versterken van gezonde en veerkrachtige watersystemen, waarmee een duurzaam gebruik blijft gegarandeerd.
<b>Samenvatting</b>	Deze Beheersvisie is het eindrapport van het project 'Plan 2010' en geeft een visie op het gebruik en beheer van de Noordzee voor de periode tot 2010. De visie is opgesteld door de stuurgroep Beheersvisie Noordzee 2010 waarin de ministeries V&W, LNV, VROM en EZ vertegenwoordigd waren. Het beheer van de Noordzee wordt in toenemende mate geconfronteerd met nieuwe gebruiksfuncties. Deze ontwikkelingen dienen goed ingepast te worden in het huidige gebruik van de Noordzee. Aan bod komen o.a. de knelpunten in het beheer en alle gebruiksfuncties van de Noordzee.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- De nota benoemt het probleem van ruimtelijke conflicten in de toekomst, met name in de kustzone. Bijvoorbeeld conflict tussen kabels en pijpleidingen en het aanwijzen van zandwinlocaties. Of recreatie en toerisme bedreigen de belevingswaarde en kwaliteit van de zee en kust.</li> <li>- Nota stelt dat het ontbreekt aan een kader om een integrale afweging te kunnen maken voor het ruimtegebruik op zee, waarbij de waarden van kust en zee, zoals ruimte, economie, natuur en milieu, veiligheid worden meegenomen.</li> <li>- Er moet meer afstemming en eenheid in het gebiedsgerichte beleid worden gebracht. Het waddenbeheer en het Noordzeebeheer moeten beter op elkaar worden afgestemd.</li> <li>- Hoofdstuk 6 beschrijft wat er speelt binnen de verschillende sectoren (o.a. visserij, recreatie en toerisme) en wat de overheid wil bereiken en wat ze daarvoor doet.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Doelstelling van het waterbeheer gebaseerd op de 4e Nota Waterhuishouding.</li> <li>- De beheersvisie is een verdere uitwerking van het hoofdstuk Noordzee in het Beheersplan voor de Rijkswateren.</li> </ul>

<b>Titel</b>	Beheersplan voor de Rijkswateren: programma voor het beheer in de periode 2001 t/m 2004
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van Verkeer en Waterstaat
<b>Jaar</b>	2001
<b>Status</b>	Wettelijke status op grond van de Wet op de Waterhuishouding
<b>Doel</b>	Het hebben en houden van een veilig en bewoonbaar land en het instandhouden en versterken van gezonde en veerkrachtige watersystemen waarmee een duurzaam gebruik blijft gegarandeerd.
<b>Samenvatting</b>	<p>Dit beheersplan geeft op hoofdlijnen aan hoe de rijkswateren worden beheerd, welke functies zijn toegekend en welke tussendoelen worden gesteld om de (beleids)doelstellingen op langere termijn te realiseren. Het plan geeft voor de periode 2001-2004 een programma van maatregelen en de daarvoor benodigde middelen. Dit programma vormt een inspanningsverplichting voor het rijk. Onder de rijkswateren vallen in grote lijn de grote rivieren en kanalen, de Noordzee, de Delta, de Waddenzee en het IJsselmeergebied.</p> <p>Er worden zeven streefbeelden geformuleerd (A t/m G) op het gebied van veiligheid, veerkracht, emissies, waterbodems en –systemen en bereikbaarheid. Deze streefbeelden vormen de basis voor de doelstellingen en het programma van maatregelen.</p>

<p><b>Beleidsuitspraken kustzone</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Behorend bij doel A - de schone kust vormt een toeristische trekpleister (instrument/maatregel).</li> <li>- Behorend bij doel D - de kust behoudt haar kenmerkend uiterlijk. De zandige kust van Zeeland wordt dynamisch gehandhaafd; waar mogelijk wordt ruimte geboden aan natuurlijke dynamiek (operationeel doel)</li> <li>- Behorend bij doel D - de zandige kust van de Waddeneilanden wordt dynamisch gehandhaafd; waar mogelijk wordt ruimte geboden aan de natuurlijke dynamiek (operationeel doel)</li> <li>- Behorend bij doel G - in het westelijk deel van de Waddenzee en in het Eemsgebied is een beheerste en gefaseerde verruiming van de recreatiecapaciteit mogelijk (uitvoeringsdoel)</li> <li>- Behorend bij doel G - de Waddenzee is primair een natuurgebied (operationeel doel).</li> <li>- Behorend bij doel G - V&amp;W zal zich conformeren aan het Rijksbeleid dat momenteel de plaatsing van windmolens op de Afsluitdijk en in de Waddenzee niet toestaat. (instrument/maatregel).</li> <li>- Behorend bij doel G - het kabinet heeft besloten voorlopig de gaswinning in de Waddenzee niet uit te breiden (instrument/maatregel).</li> <li>- Behorend bij doel G - stabilisering van de omvang van de watersport blijft uitgangspunt voor het Friese en Groninger wad. (instrument/maatregel)</li> </ul>
<p><b>Raakvlakken</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Wet op de Waterhuishouding</li> </ul>

<b>Titel</b>	Begroting 2004 Ministerie van VenW
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie Verkeer en Waterstaat
<b>Jaar</b>	2003
<b>Status</b>	Begroting - Memorie van Toelichting
<b>Doel</b>	Algemene beleidsdoelstelling 'Nederland veilig en bewoonbaar maken en houden door het tegen hoogwater te beschermen'.
<b>Samenvatting</b>	Het beleidsartikel 'Veiligheid water' gaat in op de geoperationaliseerde beleidsdoelstellingen. Dit zijn het waarborgen van de veiligheid van de primaire waterkeringen en zo zuinig mogelijk omgaan met bouwgrondstoffen.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Operationale doel voor 250 km zandige Nederlandse kust is het dynamisch handhaven van de kust.</li> <li>- Het streven is dat de kust zeewaarts van de kustlijn van 1990 blijft. Voor het dynamisch handhaven van de kustlijn van 1990 worden voornamelijk zandsuppleties uitgevoerd. In toenemende mate worden deze zandsuppleties niet meer op het strand opgebracht, maar in de vooroever.</li> <li>- Het kabinet wil de bouwgrondstoffenvoorziening overlaten aan de markt. Beleid gericht op aspecten betreffende de ruimtelijke ordening en de duurzame grondstoffenvoorziening zal blijven bestaan en wordt waar nodig aangescherpt. Het aangeven van een nationaal ruimtelijk kader voor de winning van oppervlaktestoffen valt onder de verantwoordelijkheid van de Minister van VROM. Dat kader wordt opgenomen in de PKB Nationaal Ruimtelijk Beleid (Nota Ruimte).</li> <li>- In de beleidsagenda voor de kust zijn een dertiental zwakke schakels aangegeven, waaronder de prioritare kustvakken Den Helder-Callantsoog, Hoek van Holland-Kijkduin en West Zeeuws-Vlaanderen.</li> <li>- Het belangrijkste instrument voor het uitvoeren van het beleid inzake de veiligheid tegen overstromingen is de Wet op de waterkering. Om te kunnen beoordelen of de vigerende veiligheidsnormen nog voldoen, wordt een wijziging van de Wet op de waterkering voorbereid (gereed 2005).</li> <li>- De Wet op de Waterkering wordt ook aangepast in verband met de nieuwe financieringsstructuur voor de primaire waterkeringen. De nieuwe financieringsstructuur houdt in dat de waterschappen voortaan alle kosten voor beheer en onderhoud van de primaire waterkeringen voor hun rekening nemen, en het Rijk alle kosten voor verbetering.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Aan de orde komen Beleidsagenda voor de kust, Naar integraal kustzone beleid; Wet op de waterkering; Nota Ruimte.</li> </ul>

<b>Titel</b>	Brief over het waterbeleid
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van Verkeer en Waterstaat
<b>Jaar</b>	2001
<b>Status</b>	Beleidsbrief
<b>Doel</b>	Nieuwe financieringsstructuur voor het beheer, onderhoud en ontwikkeling van de primaire waterkeringen.
<b>Samenvatting</b>	Na 1994 hebben een aantal ontwikkelingen tot de conclusie geleid dat de na de decentralisatie ontstane financieringsstructuur onvoldoende mogelijkheden biedt om verschillende, onvoorziene, ontwikkelingen op het gebied van de bescherming tegen stormvloed, hoogwater op het IJsselmeer en Markermeer en extreme afvoeren op de grote rivieren in financiële zin op te vangen. Gezien deze problemen is in overleg met de provincies en de waterschappen een nieuwe financieringsstructuur ontwikkeld.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- De waterschappen nemen voortaan de kosten voor beheer en onderhoud van de primaire waterkeringen geheel voor eigen rekening. Het Rijk vergoedt 100% van alle kosten voor nieuwe versterkingen van primaire waterkeringen.</li> <li>- Het Rijk draagt vanaf 2005 de kosten van de bestrijding van de oevererosie Oosterschelde (dit wordt daarmee conform de Westerschelde onderdeel van de (rijks)kustlijnverzorging) (operationeel doel).</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	

<b>Titel</b>	3 <sup>e</sup> Kustnota. Traditie, Trends en Toekomst
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van Verkeer en Waterstaat
<b>Jaar</b>	2000
<b>Status</b>	Beleidsnota
<b>Doel</b>	De kust zal nu en op de lange termijn duurzame veiligheid moeten kunnen blijven bieden aan laag Nederland. Dit kan betekenen dat op termijn sterkere (hogere en bredere) waterkeringen nodig zijn.
<b>Samenvatting</b>	De 3e Kustnota is geschreven vanuit een langetermijnperspectief, met een tijdshorizon die enkele decennia tot soms eeuwen omvat. Vanuit dit perspectief is de problematiek benaderd. Omdat de druk vanaf land en zee toeneemt zijn bredere en sterkere waterkeringen in de toekomst nodig. Ook gaat de nota in op het conflict tussen veiligheid en andere gebruiksfuncties in de kust. Daarmee geeft de nota vanuit een veiligheid een aanzet tot integraal kustzonebeleid.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Ruimte reserveren achter smalle duinen en dijken (potentieel zwakke schakels) om landwaartse oplossingen voor de toekomst open te houden (operationeel doel)</li> <li>- Uitbreiding bestaande bolwerken langs de kust voorkomen door trekken van rode contouren rondom kustplaatsen. Buiten de contour geldt een 'nee-tenzij'-afweging voor nieuwe bebouwing en harde infrastructuur (operationeel doel).</li> <li>- Contouren (rode) vaststellen rondom kustplaatsen en opnemen in streek- en bestemmingsplannen. (instrument/maatregel)</li> <li>- Binnen de contour 'ja, mits' onder voorwaarden van veiligheid van de waterkeringen en via apart project 'Kustplaatsen' invulling van voorwaarden voor beheersing van risico in buitendijks kustgebied: inzicht en besluitvorming over risico's, verkennen oplossingen, ontwerp-opgave en kwaliteitsimpuls kustplaatsen. (operationeel doel).</li> <li>- Uitzondering op 'nee, tenzij'-afweging: voor jaarrond aanwezigheid en exploitatie van strandpaviljoens gekoppeld aan functionele relatie met kustplaatsen en/of recreatie-concentratiepunten onder voorwaarden (ja, mits). (operationeel doel)</li> <li>- Aanwijzen van gebieden voor jaarrond aanwezigheid en exploitatie van strandpaviljoens. (instrument/maatregel)</li> <li>- Werken aan integraal kustzone beleid. (operationeel doel)</li> <li>- In de projecten 'Kustplaatsen' en 'Zwakke schakels' wordt invulling gegeven aan de voorwaarden voor beheersing van risico in buitendijks kustgebied: bewustwording van burgers, inzicht in actuele en toekomstige risico's, besluitvorming over risiconiveaus, verkennen oplossingsrichtingen, ontwerp-opgave, kwaliteitsimpuls kustplaatsen en aanwijzen van</li> </ul>

	ruimtebehoefte voor veiligheid (instrument/maatregel).
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>- De nota is een nadere uitwerking van de vierde Nota waterhuishouding voor het onderwerp kustveiligheid.</li><li>- Relatie met Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening voor de ruimtelijke consequenties van het kustbeleid.</li></ul>

<b>Titel</b>	3 <sup>e</sup> Kustnota. Tradities, Trends en Toekomst: het vervolg. Een eerste voortgangsrapportage van de actiepunten uit de 3 <sup>e</sup> kustnota
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van Verkeer en Waterstaat
<b>Jaar</b>	2002
<b>Status</b>	Voortgangsrapportage
<b>Doel</b>	Beschrijving en evaluatie van de voortgang van het uitvoeren van het beleid van de 3 <sup>e</sup> kustnota in het jaar 2001.
<b>Samenvatting</b>	De nota evalueert de operationele doelstellingen uit het kustbeleid: ruimte voor natuurlijke processen, bestrijden van structurele erosie, anticiperen voor veiligheid op de lange termijn, naar integraal kustzonebeleid.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Alle provincies die te maken hebben met urgente zwakke schakels zijn bezig met de nadere uitwerking van ruimtereserveringen voor toekomstige versterkingen. Er zijn provinciale verschillen in de wijze waarop dit actiepunt wordt opgepakt.</li> <li>- Het rijk ziet momenteel de watertoets als het aangewezen middel om plannen te toetsen op ruimte voor de waterkering en de integratie van waterkeringsaspecten in waterhuishoudingsplannen en in streek- en bestemmingsplannen te verbeteren.</li> <li>- Traditioneel is de invalshoek voornamelijk vanuit (duurzame) veiligheid. De EU besteedt daarnaast ook aandacht aan culturele elementen. Deze invalshoeken zou in de lopende acties in Nederland meer benadrukt moeten worden.</li> <li>- Bij het maken van suppletieschema's zeker bij grotere suppletiehoeveelheden is meer aandacht nodig voor de vogel- en habitatrictlijn. Hiervoor wordt afgestemd met LNV.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Voortgangsnotitie 3<sup>e</sup> kustnota;</li> <li>- 3<sup>e</sup> Kustnota. Traditie, Trends en Toekomst.</li> </ul>

<b>Titel</b>	Integraal Beleidsplan Voordelta
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Rijkswaterstaat
<b>Jaar</b>	1993
<b>Status</b>	Vastgesteld door Bestuurlijk Overleg Voordelta
<b>Doel</b>	Het veiligstellen van de natuurlijke ontwikkeling en het aangeven hoe activiteiten als recreatie en visserij daarin inpasbaar zijn. Het handhaven van de kustveiligheid vormt daarbij een randvoorwaarde.
<b>Samenvatting</b>	Het beleidsplan bevat het te voeren beleid voor elke afzonderlijke activiteit. Daarnaast gaat het in op de ruimtelijke uitwerking van het beleid.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Het beleidsplan benoemt de spanningsvelden tussen de gebruiksfuncties, zoals ruimtelijke hinder tussen recreatie (pleziervaart en sportvisserij) en visserij. Ook worden er potentiële spanningen geschetst, zoals de verstoring van vogels door de uitbreiding van windturbines op land. Ook mogelijke intensivering van schelpenwinning kan schadelijke gevolgen hebben voor de natuurlijke ontwikkeling en de ligging van de kustlijn.</li> <li>- Ruimtelijke uitwerking beleid Voordelta: <ul style="list-style-type: none"> <li>- De Maasvlakte heeft het 'accent haven en industrie'. Een verdere ontwikkeling van strandrecreatie en kleine watersport is mogelijk, rekening houdend met een eventuele zeevaartse uitbreiding van de Maasvlakte.</li> <li>- Watersport en bodemverstorende visserij zijn niet toegestaan in het gebied met 'accent natuur'.</li> </ul> </li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Beleidsplan Voordelta is aangekondigd in de Vierde Nota Ruimtelijke Ordening.</li> <li>- Tijdens het opstellen van het Beleidsplan Voordelta heeft afstemming plaatsgevonden met andere beleidsplannen zoals Structuurnota Zee- en Kustvisserij, Kiezen voor Recreatie, Structuurschema Groene Ruimte.</li> </ul>

<b>Titel</b>	Langetermijnvisie Schelde-estuarium
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Technische Schelde Commissie
<b>Jaar</b>	2001
<b>Status</b>	Visiedocument
<b>Doel</b>	Lange termijn visie Schelde-estuarium als basis voor de ontwikkeling van een bilateraal, integraal Scheldebeleid. Het vertrekpunt is het ontwikkelen van een gezond en multifunctioneel estuarien watersysteem dat op duurzame wijze gebruikt wordt voor menselijke behoeften.
<b>Samenvatting</b>	De Langetermijnvisie Schelde-estuarium is een technisch-inhoudelijk document, opgesteld door een Nederlands/Vlaamse ambtelijke projectorganisatie in opdracht van de Technische Schelde Commissie. In de Langetermijnvisie is een integrale visie geschetst, die betrekking heeft op veiligheid, toegankelijkheid en natuurlijkheid van het estuarium en op de samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen ten aanzien van het beleid met betrekking tot het estuarium.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- De visie bevat een integrale visie over de functies veiligheid, toegankelijkheid (Scheldehavens) en natuurlijkheid (fysieke en ecologisch systeem)</li> <li>- In het streefbeeld van 2030 wordt beschreven welke doelstellingen er op lange termijn bereikt zouden moeten worden.</li> <li>- De toegang tot de Scheldehavens is in balans met de gewenste ontwikkelingen op sociaal-economisch, ecologisch en veiligheidsgebied. Daartoe wordt een maatschappelijke kosten-batenanalyse gemaakt (operationeel doel)</li> <li>- De toegankelijkheid van de havens van Terneuzen en Gent is verbeterd en wordt blijvend bepaald door de dimensies van de sluisen in Terneuzen (operationeel doel).</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	

<b>Titel</b>	Naar integraal kustzonebeleid. Beleidsagenda voor de kust
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van Verkeer en Waterstaat
<b>Jaar</b>	2002
<b>Status</b>	Beleidsagenda
<b>Doel</b>	In de toekomst de veiligheid van het achterland waarborgen en de ruimtelijke kwaliteit van de kustzone te behouden en waar mogelijk te versterken.
<b>Samenvatting</b>	<p>Uiteenzetting van de belangrijkste kustvraagstukken als uitnodiging voor een discussie hierover:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Om het achterland te beschermen moeten maatregelen genomen worden, waarmee de zwakke schakels in de kustverdediging de verwachte tweehonderd jaar zeespiegelstijging en de hogere stormfrequentie kunnen weerstaan.</li> <li>- In kustplaatsen moeten heldere randvoorwaarden voor veiligheid en risico worden gesteld, waarmee binnen de plaatsen een kwaliteitsimpuls moeten krijgen.</li> <li>- Het kustfundament moet gedefinieerd en juridisch verankerd worden.</li> <li>- De wensen van nationaal en provinciaal beleid moeten zo goed mogelijk onderling worden afgestemd en doorwerken in bestuur en beleid van de betrokken bestuursorganen.</li> <li>- Betere, strategische communicatie is nodig om het stormvloedbewustzijn bij burger en overheid te vergroten.</li> <li>- Het rijk moet aangeven hoe het vervolgtraject naar integraal kustzonebeleid eruitziet en welke stappen daarvoor als eerste gezet moeten worden genomen.</li> </ul>
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Bij zwakke schakels de veiligheid waarborgen en ruimtelijke kwaliteit bevorderen.</li> <li>- Duidelijke randvoorwaarden aan ruimtelijke ontwikkeling van kustplaatsen.</li> <li>- Restricties aan bouwen in kustfundament: <ul style="list-style-type: none"> <li>- Nee, tenzij, gebied tussen landwaartse grens waterkering en zeewaartse grens van kustfundament (buiten de rode contouren) en gebied die binnen rode contouren direct landwaarts van een zwakke schakel ligt.</li> <li>- Ja, mits, gebied tussen de landwaartse grens van de waterkering en de zeewaartse grens van het kustfundament (binnen de rode contouren).</li> <li>- Ja, landwaarts van de primaire waterkering (mits geen andere eisen vanuit natuurbeleid en waterwinning).</li> </ul> </li> </ul>

<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>- Uitwerking kustfundament uit Vijfde nota ruimtelijke ordening</li><li>- Uitwerking zwakke schakels en risicoproblematiek uit Anders omgaan met water: waterbeleid in de 21e eeuw en de Derde Kustnota.</li><li>- Eerste aanzet van een integrale nota voor de kustzone, zoals aangekondigd in Tweede Structuurschema Groene Ruimte.</li></ul>
--------------------	---

<b>Titel</b>	NVVP 2001-2020 deel A, B en C
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van Verkeer en Waterstaat
<b>Jaar</b>	2001
<b>Status</b>	PKB beleidsvoornemen
<b>Doel</b>	Opvangen van de mobiliteitsgroei en tegelijk de veiligheid en leefbaarheid verbeteren.
<b>Samenvatting</b>	Het NVVP gaat in op de thema's bereikbaarheid, veiligheid en leefbaarheid. Het richt zich op het integrale beleid voor personen- en goederenvervoer op de weg, water, rail en buisleidingen.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	Het NVVP gaat in op de Mainport Rotterdam en andere zeehavens. Aandachtspunten zijn voldoende ruimte voor bestaande en nieuwe activiteiten, minder ruimtegebruik door een efficiëntere inrichting van havengebieden, verbetering van de bereikbaarheid van zeehavens over land en over zee, in het bijzonder in en om Mainport Rotterdam en het Amsterdam Noordzeekanaalgebied, bevordering van leefbaarheid en duurzaamheid in en om de zeehavenregio's.
<b>Raakvlakken</b>	- Structuurschema Buisleidingen is in het NVVP opgenomen.

<b>Titel</b>	Nationaal Bestuursakkoord Water
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van Verkeer en Waterstaat
<b>Jaar</b>	2003
<b>Status</b>	Nationaal bestuursakkoord
<b>Doel</b>	In 2015 het watersysteem op orde en daarna op orde te houden anticiperend op veranderende omstandigheden, zoals onder andere de verwachte klimaatverandering, zeespiegelstijging, bodemdaling en toename van verhard oppervlak.
<b>Samenvatting</b>	Het NBW bevat taakstellende afspraken t.a.v. veiligheid en wateroverlast en procesafspraken t.a.v. watertekorten, verdroging, verzilting, water(bodem)kwaliteit, sanering waterbodems en ecologie.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Uitwerking van veiligheid en het voorkomen van wateroverlast vindt waar nodig plaats en mogelijk, ook gelet op financiële middelen, plaats in een integrale wijze waarbij de aanpak van watertekorten, tegengaan van verdroging en verdere verbetering van de waterkwaliteit worden betrokken.</li> <li>- Ook zijn er goede mogelijkheden om de uitvoering te combineren met plannen op andere beleidsterreinen, zoals reconstructie van het landelijk gebied, de aanleg van de ecologische hoofdstructuur, winning van oppervlaktedelfstoffen, landinrichting en overige gebiedsgerichte projecten, cultuurhistorie, woningbouw en de aanleg van bedrijventerreinen en infrastructuur en rekening houden met Vogel- en Habitatrichtlijn.</li> <li>- Primair komen de investeringen in de periode 2003-2007 voor rekening van de provincies en waterschappen, reguliere budgetten van het Rijk, EU-subsidieregelingen en eventuele derden.</li> <li>- Het Rijk stelt aanvullend als co-financiering voor de periode 2004-2007 eenmalig een bedrag van in totaal 100 miljoen euro beschikbaar t.b.v. de aanpak van regionale wateroverlast conform het nieuwe regeerakkoord.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- NWB houdt rekening met Vierde Nota Waterhuishouding, Anders omgaan met water en het beleid dat voortvloeit uit Natuur voor mensen, mensen voor natuur, de Wet reconstructie concentratiegebieden, Europese Kaderrichtlijn Water.</li> </ul>

<b>Titel</b>	Ontgrondingenwet
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van Verkeer en Waterstaat
<b>Jaar</b>	1965
<b>Status</b>	Wet
<b>Doel</b>	Een doelmatige afweging van de verschillende bij ontgrondingen betrokken belangen.
<b>Samenvatting</b>	De ontgrondingenwet reguleert het ontgronden van de Noordzee. Voor het winnen van delfstoffen van de Noordzeebodem is altijd een vergunning nodig.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Voorschriften voor de bescherming van alle bij een ontgroning en herinrichting betrokken belangen.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- artikel 7a. opstellen van Structuurschema oppervlakedelfstoffen.</li> <li>- Ontgrondingen niet in strijd met Wet op de ruimtelijke ordening,</li> </ul>

<b>Titel</b>	Project Mainport Rotterdam
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van VenW
<b>Jaar</b>	2003
<b>Status</b>	PKB-plus deel 4 definitieve tekst
<b>Doel</b>	De positie van de mainport Rotterdam zal worden versterkt samen met een verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving in Rijnmond.
<b>Samenvatting</b>	<p>Het kabinet geeft invulling aan de dubbele doelstelling van het project Mainport Rotterdam door het ruimtelijk mogelijk maken van drie deelprojecten:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Bestaand Rotterdams gebied;</li> <li>- Landaanwinning maximaal 1000 hectare netto haven- en industrieterrein en een bijbehorend natuurcompensatiepakket;</li> <li>- 750 hectare natuur- en recreatiegebied.</li> </ul>
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Bestaand Rotterdams gebied: projectactiviteiten moeten een impuls geven aan het oplossen van het ruimtetekort en aan het verbeteren van de milieukwaliteit, aan het aanbod en de kwaliteit van natuur- en recreatiegebied en aan de ruimtelijke kwaliteit van de regio Rotterdam.</li> <li>- Landaanwinning: nieuw haven- en industrieterrein in Noordzee van ten hoogste 1000 hectare netto aansluitend op het bestaande havengebied (de Maasvlakte). De negatieve milieu-effecten van het uiteindelijke ontwerp voortvloeiend uit het projectenspoort moeten kleiner zijn dan (of gelijk zijn aan) de milieu-effecten van de 2 referentie-ontwerpen, zoals geïnterpreteerd in het MER.</li> <li>- Conform de nationale en Europese regelgeving zullen de beschermde natuurwaarden, die significante negatieve effecten ondervinden van de aanleg van de landaanwinning gecompenseerd worden.</li> <li>- In het Regionaal Ontgrondingsplan 2 is nadrukkelijk rekening gehouden met de ontwikkeling van het Integrated Coastal Zone Management.</li> <li>- De MER Landaanwinning besteedt aandacht aan de kustveiligheid.</li> <li>- De effecten van zandwinning op de visstand zijn zover mogelijk en op basis van de huidige inzichten beschreven in de MER-deelnota Landaanwinning. In de MER voor de vergunning aanvraag in het kader van de Ontgrondingenwet zullen de effecten van de zandwinning op de visserij nader in kaart worden gebracht. Indien sprake is van aantoonbare schade aan de visserij of andere sectoren, kan aanspraak gemaakt worden op nadeelcompensatie.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- NVVP;</li> <li>- Vogel- en Habitatrichtlijn;</li> <li>- Ontgrondingenwet;</li> <li>- Wet op de Ruimtelijke Ordening.</li> </ul>

<b>Titel</b>	Tweede Structuurschema Oppervlakedelfstoffen
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van Verkeer en Waterstaat
<b>Jaar</b>	2001
<b>Status</b>	PKB deel 1 ontwerp
<b>Doel</b>	Op een verantwoordelijke wijze voorzien in de behoefte van particulieren, bedrijven en overheid aan bouwgrondstoffen
<b>Samenvatting</b>	<p>In het structuurschema komen aan de orde:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Het zuinig omgaan met bouwgrondstoffen en het bevorderen van hergebruik in de bouw en van vernieuwbare grondstoffen;</li> <li>- De bouw voorzien van de grondstoffen zand, grind, klei etc. en de import en export van deze z.g. primaire grondstoffen;</li> <li>- De ruimtelijke aspecten van de winning van oppervlakedelfstoffen in ons land.</li> </ul>

<p><b>Beleidsuitspraken kustzone</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Te zorgen voor het tijdig winbaar zijn van een voldoende aandeel oppervlaktedelfstoffen uit Nederlandse bodem in de totale bouwgrondstoffenvoorziening, waarbij winmogelijkheden uit secundaire ontgroningen en in het Nederlands deel van het Continentaal Plat van de Noordzee beleidsmatig prioriteit hebben. (operationeel doel)</li> <li>- Bij oppervlaktedelfstoffenwinning dient zoveel mogelijk aantasting van ter plaatse aanwezige waarden te worden voorkomen.(operationeel doel)</li> <li>- Bij de locatiekeuze van ontgroningen dient rekening te worden gehouden met de actuele en potentiële kwaliteiten van natuur en landschap en met cultuurhistorische-, archeologische- en aardkundige (geologie, bodemkunde en geomorfologie) kwaliteiten (uitvoeringsdoel)</li> <li>- Indien winning van oppervlaktedelfstoffen wordt overwogen in een gebied behorende tot de ecologische hoofdstructuur dan wel aangewezen als Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijngebied, dient onder andere vooraf te worden aangetoond dat er geen reële alternatieven voor handen zijn, deze winning een zwaarwegend maatschappelijk belang respectievelijk dwingende redenen van groot openbaar belang dient en de aantasting als gevolg daarvan zoveel mogelijk wordt gemitigeerd dan wel gecompenseerd. (uitvoeringsdoel)</li> <li>- De grote rijkswateren (Noordzee, Waddenzee, Westerschelde en Waddenzee) komen wel in aanmerking als zoekruimte (de Waddenzee alleen voor schelpenwinning) voor oppervlaktedelfstoffenwinning, hoewel ze gelegen zijn binnen de EHS, Vogel- en/of Habitatrichtlijngebieden (uitvoeringsdoel)</li> <li>- Schelpenwinning moet kunnen doorgaan, ook al liggen gebieden in de EHS dan wel vogel- en/of Habitatrichtlijngebieden. Schelpen mogen binnen die gebieden worden gewonnen uit geconcentreerde (dode) schelpenvoorkomens in gebieden die minimaal 5 meter beneden NAP liggen (uitvoeringsdoel).</li> </ul>
<p><b>Raakvlakken</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Nationaal ruimtelijk kader voor winning oppervlaktestoffen wordt opgenomen in Nota Ruimte.</li> </ul>

<b>Titel</b>	Waterkader. Vierde Nota Waterhuishouding
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van Verkeer en Waterstaat
<b>Jaar</b>	1998
<b>Status</b>	regeringsbeslissing
<b>Doel</b>	Het hebben en houden van een veilig en bewoonbaar land en het instandhouden en versterken van gezonde en veerkrachtige watersystemen, waarmee een duurzaam gebruik blijft gegarandeerd.
<b>Samenvatting</b>	De nota zet de lijn van integraal waterbeleid en –beheer uit de derde Nota waterhuishouding voort en past het beleid aan vanwege nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen (bijvoorbeeld de wateroverlast in september en oktober 1998), de voortgaande bodemdaling, de verwachte klimaatverandering en andere factoren. De nota gaat in op de verschillende watersystemen en op de thema's: veiligheid, verdroging, emissies en waterbodems. De planperiode van de NW4 beslaat periode 1998-2006 met hier en daar een doorkijk naar latere jaren.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Meer samenhang tussen het beleid voor water, ruimtelijke ordening en milieu, gericht op verschillende belangen, daarbij ruimte scheppend voor maatwerk: een combinatie van een geïntegreerde generieke aanpak voor de landelijke gemeenschappelijke doelen en een specifieke regionale uitwerking, rekening houdend met de lokale omstandigheden en mogelijkheden (operationeel doel).</li> <li>- Waar verschillende functies (veiligheid, economie en kwaliteit van het kust-leefmilieu) om voorrang strijden, wordt maatwerk geleverd via een gebiedsgerichte aanpak (uitvoeringsdoel)</li> <li>- Bij het verplaatsen van landfuncties naar open zee is het 'voorzorg beginsel' van toepassing zoals dat in (inter)nationaal beleid (OSPAR, Noordzeeministersconferentie, Structuurschema Groene Ruimte) gestalte heeft gekregen (uitvoeringsdoel).</li> <li>- Menselijk gebruik wordt gereguleerd met als doel het minimaliseren van de effecten op natuur en milieu (uitvoeringsdoel).</li> <li>- Afstemming visserij-inspanning op de beschikbare visbestanden en selectiever vissen (instrument/maatregel).</li> <li>- De regering ontwikkelt een visie op de kust en de gewenste kustontwikkeling die tevens in het nationale ruimtelijke beleid wordt verankerd (5e nota RO) (instrument/maatregel).</li> <li>- De regering overlegt met provincies, gemeenten en waterschappen over regulering van bebouwing in de kustzone met het oog op behoud en, waar mogelijk, vergroting van de veerkracht (instrument/maatregel).</li> <li>- Onderzocht zal worden of het zinvol is de Wet op de Waterhuishouding, de Wet Milieubeheer en de Wet op de Ruimtelijke Ordening aan te pas-</li> </ul>

	sen om de verschillende planfiguren beter op elkaar af te stemmen (instrument/maatregel).
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- opvolger van de derde nota waterhuishouding;</li> <li>- verankering kustontwikkeling in 5<sup>e</sup> nota ruimtelijke ordening (Nota ruimte)</li> <li>- beheer Noordzee, Waddenzee en Voordelta in Beheersvisie Noorzee 2010, PKB Waddenzee, Beheersplan Waddenzee, Integraal Beleidsplan Voordelta.</li> <li>- Beleid Structuurnota Zee- en Kustvisserij wordt voortgezet.</li> </ul>

<b>Titel</b>	Waterstaatswet
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van Verkeer en Waterstaat
<b>Jaar</b>	1900
<b>Status</b>	Wet
<b>Doel</b>	Vaststelling van algemene regels omtrent het waterstaatsbestuur.
<b>Samenvatting</b>	Wet omvat o.a. het beheer van waterstaatswerken, de inrichting van de Rijks-waterstaatsdienst, voorzieningen voor aanleg, onderhoud en verbetering van waterstaatswerken en voorzieningen bij beschadiging van waterstaatswerken
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	Eigenaren en gebruikers van grond moeten voorzieningen op hun grond t.b.v. aanleg, onderhoud en verbetering van waterstaatswerken dulden.
<b>Raakvlakken</b>	

<b>Titel</b>	Waterschapswet
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van Verkeer en Waterstaat
<b>Jaar</b>	1991
<b>Status</b>	Wet
<b>Doel</b>	Regels volgens welke de opheffing en instelling van waterschappen geschiedt en regels volgens welke de taken en inrichting van de waterschappen en de samenstelling van hun besturen worden geregeld.
<b>Samenvatting</b>	Regels over o.a. opheffen, instellen en reglementeren van waterschappen, samenstelling en inrichting van het waterschapsbestuur, de bevoegdheden van waterschaps- en algemeen bestuur, de financiën van het waterschap.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	Op basis van de waterschapswet kunnen waterschappen verordeningen opstellen, die bepalingen omvatten t.a.v. veiligheid. Binnen de zogenaamde keurzone (waterkeringszone) zijn deze verordeningen van toepassing en is medegebruik van de waterkering aan restricties gebonden.
<b>Raakvlakken</b>	

<b>Titel</b>	Wet beheer rijkswaterstaatswerken
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van Verkeer en Waterstaat
<b>Jaar</b>	1996
<b>Status</b>	Wet
<b>Doel</b>	Bescherming van waterstaatswerken in beheer bij het Rijk en verzekering van het doelmatig en veilig gebruik van die werken
<b>Samenvatting</b>	De wet stelt voorwaarden aan het gebruik van de waterstaatswerken (wateren, waterkeringen en wegen). Het is verboden om zonder vergunning anders gebruik te maken van een waterstaatswerk dan waartoe het is bestemd.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	De wet is van toepassing op de territoriale wateren en de Exclusieve Economische Zone.
<b>Raakvlakken</b>	

<b>Titel</b>	Wet op de waterhuishouding
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van Verkeer en Waterstaat
<b>Jaar</b>	1989
<b>Status</b>	Wet
<b>Doel</b>	Regels in het belang van een samenhangend en doelmatig beleid en beheer met betrekking tot de waterhuishouding in haar geheel alsmede nadere regelen met betrekking tot het kwantiteitsbeheer over het oppervlaktewater.
<b>Samenvatting</b>	In de wet komen aan de orde: de plannen voor de waterhuishouding, beheersinstrumenten, schadevergoeding, beroep, toezichts- en opsporingsbevoegdheden, dwang- en strafbepalingen, overgangs- en slotbepalingen.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- De nota waterhuishouding moet een aanduiding van de redelijkerwijze te verwachten financiële, economische en ruimtelijke gevolgen van het te voeren beleid omvatten.</li> <li>- In de provinciale plannen geven de provinciale staten aan in hoeverre de hoofdlijnen zijn afgestemd dan wel leiden tot aanpassing van het provinciale milieubeleid, het provinciale ruimtelijk beleid of het provinciale verkeers- en vervoerbeleid.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Vaststelling van de nota voor de waterhuishouding, beheersplan voor de rijkswateren en de provinciale plannen voor de waterhuishouding.</li> <li>- A.g.v. EU Kaderrichtlijn Water een wijzigingsvoorstel van de wet. Dit betreft vooral de stroomgebiedbenadering in de regeling.</li> </ul>

<b>Titel</b>	Wet op de waterkering
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van Verkeer en Waterstaat
<b>Jaar</b>	1995
<b>Status</b>	Wet
<b>Doel</b>	Mate van beveiliging in onderscheidene gebieden moet gewaarborgd zijn. Daarvoor moet het mogelijk zijn procedurele voorzieningen te treffen om een versnelde uitvoering van nieuwe of versterkingswerken te kunnen verzekeringen.
<b>Samenvatting</b>	Kaders voor de veiligheid tegen overstroming en de wijze waarop deze bestuurlijk wordt gerealiseerd en in stand gehouden. Wet is van toepassing op de primaire waterkeringen en op zogenaamde dijkkringgebieden.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Art. 7 Bij de totstandbrenging van het plan wordt rekening gehouden met alle bij de uitvoering van het plan betrokken partijen, waaronder die van landschap, natuur, cultuurhistorie, volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieu.</li> <li>- Wet op de waterkering is niet van toepassing op gebieden buiten de dijkkring, de 'buitendijkse' gebieden. De veiligheid tegen kustafslag en overstroming is in deze gebieden niet wettelijk geregeld.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	

## 1.2 Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

<b>Titel</b>	Begroting 2004 Ministerie van VROM
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van VROM
<b>Jaar</b>	2003
<b>Status</b>	Begroting - Memorie van Toelichting
<b>Doel</b>	VROM dient te allen tijde te beschikken over een actuele meerjarenvisie met betrekking tot wonen, ruimte en milieu. Die visies bepalen vervolgens het beleid, de wetgeving en uitvoering van het departement.
<b>Samenvatting</b>	<p>VROM stelt 4 beleidsprioriteiten:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ruimtelijk investeren en ruimte geven aan ontwikkelingen</li> <li>2. Streven naar een eco-efficiënte economie</li> <li>3. Vitaliseren van steden</li> <li>4. Organiseren van betere naleving en minder regels</li> </ol> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Het doel van de 1<sup>e</sup> beleidsprioriteit is de realisatie van een integrale, rijksbrede visie op de ruimtelijke inrichting van Nederland.</li> <li>- Het doel van de 2<sup>e</sup> beleidsprioriteit is het implementeren van ontwikkelingsplanologie als aanpak in de ruimtelijke ordening.</li> <li>- Bij de 3<sup>e</sup> prioriteit gaat het onder meer om het versnellen van de woningbouwproductie.</li> <li>- De 4<sup>e</sup> prioriteit heeft betrekking op het herzien van de Wet op de Ruimtelijke Ordening. Hiermee wil de overheid een vereenvoudiging en versnelling van de procedures bereiken.</li> </ul>
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- In 2004 vaststelling van het kabinetsstandpunt m.b.t. een geïntegreerde Nota Ruimte. In deze nota zal het Rijk aangeven op welke wijze, wanneer en waar ruimte zal worden gegeven voor wonen, werken, bereikbaarheid, landbouw, natuur en water waarbij tegelijkertijd de ruimtelijke kwaliteit wordt behouden dan wel vergroot.</li> <li>- Uitgangspunt van ontwikkelingsplanologie is een gebiedsgerichte aanpak, die andere overheden in staat stelt oplossingen op maat te ontwikkelen.</li> <li>- Versterken van ruimtelijke kwaliteit in Europees verband door de internationale afstemming ruimtelijke inrichting. Hieronder vallen het opstellen van transnationale stroomgebiedbeheersplannen; transnationale visie t.b.v. effectief ruimtegebruik Noordzee; duurzame ontwikkeling van de Waddenzee.</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Gebiedsgericht beleid kan in heel Nederland worden ingezet. Het Rijk geeft bij de inzet van financiële middelen echter voorrang aan reconstructiegebieden, extensivering van melkveehouderij op de zand- en lössgebieden (zowel binnen als buiten de reconstructiegebieden), de Ecologische Hoofdstructuur, beschermde gebieden op grond van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR) en landschappelijk waardevolle gebieden.</li> </ul>
<p><b>Raakvlakken</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- PKB Derde nota Waddenzee (duurzame ontwikkeling Waddenzee);</li> <li>- Beleidsnota Waterbeheer 21<sup>e</sup> eeuw (bepalend voor beleidskader landelijk gebied).</li> <li>- Vogel- en Habitatrichtlijn</li> <li>- Kaderrichtlijn Water;</li> <li>- Wet op de Ruimtelijke Ordening;</li> <li>- Nota Ruimte.</li> </ul>

<b>Titel</b>	Derde Nota Waddenzee
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van VROM
<b>Jaar</b>	2001
<b>Status</b>	PKB deel 3, Kabinetsstandpunt
<b>Doel</b>	Duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en behoud van het unieke open landschap.
<b>Samenvatting</b>	Deze planologische kernbeslissing (pkb) bevat de hoofdlijnen van het rijksbeleid voor de Waddenzee. De pkb is gebiedsgericht van karakter en integreert het ruimtelijk en ruimtelijk relevante rijksbeleid voor de Waddenzee. Het jaar 2030 wordt als planhorizon gehanteerd voor de ruimtelijke visie voor het Waddengebied en het ontwikkelingsperspectief voor de Waddenzee. Het opgenomen beleid geldt voor een periode van 10 jaar.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Nieuwe dan wel uitbreiding of wijziging van bestaande plannen, projecten of handelingen met een economische en/of recreatieve betekenis zijn mogelijk, mits zij passen binnen de hoofddoelstelling voor de Waddenzee.</li> <li>- De veiligheid van de bewoners van het waddengebied wordt gewaarborgd door een goede verdediging tegen de zee en de bereikbaarheid van de havens en de eilanden wordt gewaarborgd.</li> <li>- De militaire activiteiten in het Waddengebied zijn van een dusdanig maatschappelijk belang dat deze worden gehandhaafd in de planperiode van deze pkb. Het kabinet neemt maatregelen om de milieubelasting van deze activiteiten terug te dringen.</li> <li>- Restricties en verboden voor de visserij in de Waddenzee;</li> <li>- Er mogen in de Waddenzee geen windturbines worden geplaatst.</li> <li>- Archeologisch onderzoek naar scheepswrakken en oude nederzettingen in de Waddenzee kan onder voorwaarden worden toegestaan. Menselijke activiteiten mogen in beginsel niet leiden tot aantasting van de aanwezige archeologische waarden.</li> <li>- Voor recreatie geldt het beheersbaar maken en houden van het recreatief medegebruik en het ontwikkelen van duurzame vormen van recreatie, waarbij de natuurlijke draagkracht van het gebied uitgangspunt is. Voor het recreatief medegebruik geldt een zonering waarbij de voor verstoring gevoelige gebieden worden ontzien.</li> <li>- Er mogen geen nieuwe jachthavens in of direct grenzend aan de Waddenzee worden aangelegd. Het aantal ligplaatsen in de bestaande jachthavens mag maximaal 4400 bedragen.</li> <li>- Er mogen in de Waddenzee geen proefboringen naar diepe delfstoffen worden gedaan. Nieuwe winning van diepe delfstoffen in de Waddenzee</li> </ul>

	<p>wordt niet toegestaan. De komende jaren zal worden getracht de resterende onzekerheden over effecten van deze boringen weg te nemen.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Er mogen in de Waddenzee en het overige waddengebied geen nieuwe vliegvelden worden aangelegd.</li> <li>- Er mogen geen nieuwe havens en bedrijventerreinen worden aangelegd in of direct grenzend aan de Waddenzee. Bestaande havens en bedrijventerrein direct grenzend aan de Waddenzee mogen niet zeewaarts worden uitgebreid.</li> <li>- Nieuwe bebouwing in de nabijheid van de Waddenzee mag alleen binnen de vast te stellen rode contouren en dient qua hoogte aan te sluiten op bestaande bebouwing. Voor de hoogte geldt een uitzondering voor de Eemshaven en de havens van Den Helder en Delfzijl.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- raakvlakken met Nota Waterhuishouding, het Structuurschema Groene Ruimte en de Derde Kustnota.</li> </ul>

<b>Titel</b>	Nationaal Milieubeleidsplan 4. Een wereld en een wil, werken aan duurzaamheid.
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van VROM
<b>Jaar</b>	2001
<b>Status</b>	kabinetsnota
<b>Doel</b>	Het milieubeleid moet een bijdrage leveren aan een gezond en veilig leven, in een aantrekkelijke leefomgeving, temidden van een vitale natuur, zonder de mondiale biodiversiteit aan te tasten dan wel natuurlijke hulpbronnen uit te putten, hier en nu en elders en later.
<b>Samenvatting</b>	Voor de aanpak van milieuproblemen is een nieuwe kijk nodig: breder en verder vooruit. Breder, om over de grenzen van een land heen te kunnen kijken en om te zien dat overvloed en schaarste ongelijk zijn verdeeld en dat het ecologisch evenwicht grensoverschrijdend verstoord wordt. Verder vooruit, omdat het bereiken van een duurzaam evenwicht op de lange termijn - zeg dertig jaar - nu al om keuzen vraagt. Daarom heeft het NMP4 een de beleidshorizon van 2030. Bovendien kijkt het ook naar problemen die internationale samenwerking vereisen.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- In Nederland zijn vooral de natte ecosystemen uniek, zoals de Waddenzee, duinen, kwelders en weidegebieden. En omdat dergelijke ecosystemen elders in de wereld weinig voorkomen verdienen deze maximale bescherming. Nederland ligt ook op een knooppunt van vogeltrekroutes, waardoor onze natuurgebieden een essentiële schakel vormen in de mondiale bescherming van vogels. Ook de duinen, het getijdengebied en belangrijke delen van de kustzone van de Noordzee zijn internationaal belangrijke ecosystemen.</li> <li>- Aan de mondiale Ecologische Hoofdstructuur draagt Nederland een aantal gebieden bij, die zijn opgenomen in de Nederlandse EHS, zoals bijvoorbeeld de Waddenzee, kustgebieden en veenweidegebieden. Deze gebieden moeten effectief worden beschermd en duurzaam worden beheerd. Deze gebieden maken nu al deel uit van de Europese ecologische Hoofdstructuur.</li> <li>- Nederland zal, zoals verwoord in de nota Natuur voor mensen, mensen voor natuur, bijdragen aan de verdere totstandkoming van deze Europese Ecologische Hoofdstructuur. In het kader van het Tweede Structuurschema Groene Ruimte (SGR2) wordt aangegeven hoe deze Nederlandse bijdrage concreet vorm krijgt bij de realisering, begrenzing, verwerving en inrichting van de EHS.</li> <li>- Het kabinet wil samen met buurlanden (Verenigd Koninkrijk, Denemarken en Noorwegen) de mogelijkheden verkennen en de gevolgen onderzoeken van grootschalige windparken op de Noordzee.</li> </ul>

<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>- Kaderrichtlijn Water;</li><li>- Aansluiting op 6<sup>e</sup> Milieuactieprogramma EU;</li><li>- SGR2</li><li>- Natuur voor mensen, mensen voor natuur.</li></ul>
--------------------	--

<b>Titel</b>	Ruimte maken. Ruimte delen. Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening 2000/2020 PKB deel 1
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van VROM
<b>Jaar</b>	2000
<b>Status</b>	PKB deel 1
<b>Doel</b>	Hoofddoelstelling van het nationaal ruimtelijk beleid is om - op het beperkte oppervlak dat Nederland ter beschikking staat - doelmatig met ruimte om te gaan en alle ruimtevragende functies zodanig te accommoderen dat er sprake is van ruimtelijke diversiteit, economische en maatschappelijke functionaliteit, culturele diversiteit, sociale rechtvaardigheid, duurzaamheid, aantrekkelijkheid en menselijke maat (de zeven kwaliteitscriteria).
<b>Samenvatting</b>	De Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening is een strategische nota, die de hoofdkeuzen van het rijk bevat voor de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van Nederland, mede in Europees verband. Het richtjaar van deze nota is 2020, maar er wordt ook een doorkijk geboden naar 2030.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- In onderdeel Meebewegen met water gaat de nota in op de ruimtelijke uitwerkingen in de kust.</li> <li>- Vijn hanteert het begrip Kustfundament: het gedeelte van de zee dat bijdraagt aan de duinvorming (vanaf –20 m dieptelijn tot de duinvoet), duinen zelf, ruimte voor de in toekomst benodigde waterkeringen.</li> <li>- Het kabinet wil waarborgen dat ruimte beschikbaar blijft voor versterking zeewering (circa 2000 ha).</li> <li>- Rode contouren rond bestaande aaneengesloten bebouwing moet uitbreiding van de huidige bolwerken voorkomen. Rode contouren zullen veelal samenvallen met donkergroene contouren van het onbebouwd duingebied dat onder EHS valt.</li> <li>- Rijk heeft meer zeggenschap over investeringen in de zone met een relatief hoog risico binnen de rode contour. Hierbij ligt ook de opgaven om de ruimtelijke kwaliteit van de kustplaatsen te verbeteren.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- De Vijfde Nota is in samenhang met het NVVP en Natuur voor mensen, mensn voor Natuur en het vierde Nationaal Milieubeleidsplan. De Vijfde Nota is complementair met de PKB Derde Nota Waddenzee.</li> <li>- Risico's op afslag in de direct aan de zee gelegen zone buiten de waterkering worden geïnventariseerd in de 3<sup>e</sup> Kunstnota.</li> <li>- Uitwerking van de doelstelling voor de Waddenzee vindt plaats in de PKB Derde Nota Waddenzee.</li> <li>- De Vijfde Nota is het integratiekader voor de beleidsvelden m.b.t. ruimtelijke inrichting.</li> </ul>

<b>Titel</b>	Ruimte maken, ruimte delen. Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening 2000/2020 PKB deel 2 (resultaten van inspraak) en PKB deel 3 (kabinetsstandpunt)
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van VROM
<b>Jaar</b>	2002
<b>Status</b>	PKB deel 2 en 3
<b>Doel</b>	Hoofddoelstelling van het nationaal ruimtelijk beleid is om - op het beperkte oppervlak dat Nederland ter beschikking staat - doelmatig met ruimte om te gaan en alle ruimtevrage functies zodanig te accommoderen dat er sprake is van ruimtelijke diversiteit, economische en maatschappelijke functionaliteit, culturele diversiteit, sociale rechtvaardigheid, duurzaamheid, aantrekkelijkheid en menselijke maat (de zeven kwaliteitscriteria).
<b>Samenvatting</b>	De Vijfde Nota is het integratiekader van het rijksbeleid op het gebied van de ruimtelijke inrichting van Nederland. De ruimtelijke beleidsvisie van het rijk is uitgewerkt in een zestal ontwikkelingsbeelden: Nederland als Europese regio, Stad en land, Stedelijke netwerken, Water, Noordzee en Deltametropool. Dit zijn tevens de hoofdthema's van beleid.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<p>Pkb deel 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- In verband met de stijging van het zeepeil moet in het duingebied ruimte gereserveerd worden voor het versterken van zwakke schakels in de zeewering.</li> <li>- Daarbij is meer duidelijkheid over de functiecombinatie natuur en recreatie in de kustzone gewenst; duinverbreding dient gekoppeld te worden aan het expliciete beleidsdoel de Ecologische Hoofdstructuur te versterken.</li> </ul> <p>Pkb deel 3</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Het onderdeel Water staat stil bij de kust. Er wordt geen aparte PKB opgesteld voor de kust.</li> <li>- Er wordt geen uitbreiding van het bestaand bebouwd gebied op het kustfundament toegestaan.</li> <li>- Versterking van de zwakke schakels dient te worden gecombineerd met verbetering van de ruimtelijke kwaliteit met nadruk op natuur, landschap en recreatie.</li> <li>- De provincies dienen definitieve landwaartse begrenzing van het kustfundament in streekplannen vast te leggen en het daarvoor benodigde overleg met de beheerders van de zeewering te plegen.</li> </ul>

<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>- De Vijfde Nota is het ruimtelijk kader voor het in ontwerpfase zijnde Tweede Structuurschema Groene Ruimte, Tweede Structuurschema Militaire Terreinen, Tweede Structuurschema Oppervlakedelfstoffen. De Vijfde Nota is complementair met de PKB Derde Nota Waddenzee.</li><li>- De Vijfde Nota is het integratiekader voor de beleidsvelden m.b.t. ruimtelijke inrichting.</li></ul>
--------------------	---

<b>Titel</b>	Ruimte maken, ruimte delen. Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening, Uitvoeringsprogramma
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van VROM
<b>Jaar</b>	2002
<b>Status</b>	Uitvoeringsprogramma
<b>Doel</b>	Het Uitvoeringsprogramma voor het nationaal ruimtelijk beleid bevat de programma's projecten en acties waarmee wordt beoogd de uitvoering van het beleid te versterken en te versnellen.
<b>Samenvatting</b>	Het Uitvoeringsprogramma koppelt de gebiedgerichte en integrale aanpak van ruimtelijke opgaven uit de Vijfde Nota aan een gecoördineerde inzet van financiële instrumenten. Op de 'rijksagenda van het uitvoeringsprogramma' (zie hoofdstuk 1, tabel 1.2) staan de programma's die de komende tien jaar door VROM en/of door andere departementen worden uitgevoerd/ondersteund. Er wordt onderscheid gemaakt in internationale en nationale ruimtelijke programma's en stimuleringsprogramma's.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Programma Versterking zwakke schakels in de kustzone. Het centrale doel van het programma is het verbeteren van het leef- en vestigingsklimaat in genoemde drie kustvakken door met duinverbreding (landinwaarts en/of zeewaarts) de kustveiligheid en de ecologische, cultuurhistorische en recreatieve structuur te versterken.. Het rijk zorgt voor een gecoördineerde inzet van financiële instrumenten.</li> <li>- Programma: Noordzee. gericht op het maken van een transnationale ruimtelijk visie op het gebruik van de zee door de acht omringende landen. Afgewogen ruimtelijke afspraken op de volgende terreinen: offshore windparken, olie en gas exploratie en exploitatie, zand- en grindwinning, kabels en pijpleidingen, scheepvaart, landschappelijke waarden, transnationale gebieden met bijzondere natuurwaarden.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	- Beleidskader is PKB, Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening

<b>Titel</b>	Structuurschema Buisleidingen
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van VROM / VenW / EZ
<b>Jaar</b>	1985
<b>Status</b>	PKB deel e
<b>Doel</b>	<p>Verlenen van medewerking aan en waar nodig het bevorderen van de totstandkoming en het gebruik van buisleidingen voor zover de bijdrage aan het welzijn van de gemeenschap per saldo positief is. Dit houdt in dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- De gewenste economische ontwikkeling wordt bevorderd;</li> <li>- De gewenste ontwikkeling op het gebied van verkeer en vervoer wordt bevorderd;</li> <li>- Afstemming plaatsvindt op de gewenste ruimtelijke ontwikkeling en negatieve gevolgen voor het natuurlijke milieu, het landschap, de landbouw en ander in het geding zijnde belangen worden voorkomen;</li> <li>- Onveilige situaties en milieuverontreiniging worden voorkomen;</li> <li>- Een beslag op de financiële middelen van de overheid zo mogelijk wordt vermeden.</li> </ul>
<b>Samenvatting</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Inzicht in het beleid op de lange termijn met betrekking tot een buisleidingentransport in het algemeen voor zover vallend binnen de verantwoordelijkheid van de eerste twee ondertekenaars (EZ en VenW)</li> <li>- Procedureel kader voor de tracering en de aanleg van buisleidingen</li> <li>- Toetsingskader voor de beoordeling van de ruimtelijke consequenties bij tracering, aanleg, gebruik en beheer van buisleidingen</li> </ul>
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Richtlijn 12: Bij tracering, aanleg, gebruik en beheer van buisleidingen (met bijbehorende infrastructuur) is het streven erop gericht nadelige gevolgen voor het natuurlijk milieu, de cultuurhistorisch waardevolle objecten, het landschap, de landbouw, de bosbouw, de recreatie, de volkshuisvesting, de drink- en industriewatervoorziening, de waterhuishouding en ander in het geding zijnde belangen te voorkomen.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Omdat het NVVP niet door de Tweede Kamer is aanvaard, wordt de PKB verlengd tot de datum van nieuwe pkb-beleid voor buisleidingen, of tot uiterlijk 30 december 2008;</li> <li>- Op grond van het Hoofdlijnenakkoord van het Kabinet zal er één geïntegreerd ruimtelijk beleidskader in de nota Ruimte worden opgenomen.</li> </ul>

<b>Titel</b>	Tweede Structuurschema Drink- en Industriewatervoorziening
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van VROM en ministerie VenW
<b>Jaar</b>	1985
<b>Status</b>	PKB deel e
<b>Doel</b>	Bevorderen van de drink- en industriewatervoorziening, afgestemd op de behoefte aan water ten dienste van de gezondheid, het welzijn en de welvaart van de samenleving, op een maatschappelijk verantwoorde wijze.
<b>Samenvatting</b>	Uitgangspunten, de doelstellingen en de ruimtelijke en waterhuishoudkundig relevante richtlijnen van het beleid op de lange termijn met betrekking tot de drink- en industriewatervoorziening en behandelt de ruimtelijke en waterhuishoudkundige consequenties van dat beleid.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Doelstelling V: De infrastructurale werken en winningsactiviteiten dienen te voldoen aan milieuhygiënisch en ecologisch verantwoord te achten condities en ingepast te worden binnen de gewenste ruimtelijke en waterhuishoudkundige structuren; schade aan andere belangen dient zoveel mogelijk te worden beperkt.</li> <li>- Richtlijn 13: bij de situering en inrichting van infrastructurale werken ten behoeve van de drink- en industriewatervoorziening dienen de natuurwaarden zoveel mogelijk te worden ontzien en dient een harmonische inpassing in het landschap te worden nagestreefd. Als waardevol aangemerkte natuurgebieden en landschappen, in beheer bij waterleidingsbedrijven, dienen als zodanig beheerd en gehandhaafd te worden.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	

<b>Titel</b>	Wet op de ruimtelijke ordening
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van VROM
<b>Jaar</b>	1965 (recente herziening 2003)
<b>Status</b>	Wet
<b>Doel</b>	Regelgeving van bevoegdheden en instrumenten inzake de ruimtelijke ordening.
<b>Samenvatting</b>	Regeling van de bevoegdheden op de drie bestuursniveaus (rijk, provincie, gemeente) en een beschrijving van de te hanteren planfiguren en de procedures die daarbij in acht moeten worden genomen.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- In 2003 heeft een wijziging plaatsgevonden van de huidige WRO, namelijk de invoering van de rijksprojectenprocedure. Doel van de rijksprojectenprocedure is dat de besluitvorming over ruimtelijke investeringsprojecten van nationaal belang wordt gestroomlijnd, gecoördineerd en daarmee versneld.</li> <li>- Ook is er in 2001 een nieuwe Wro gepresenteerd voor meer samenhang in het ruimtelijk beleid en een scherpere verdeling van verantwoordelijkheden tussen de bestuursniveaus: <ul style="list-style-type: none"> <li>- Bestemmingsplanverplichting uitgebreid tot hele gemeentelijk grondgebied.</li> <li>- Rijk, provincies en gemeenten stellen structuurvisies op. Dit is een strategisch document over de ruimtelijke ontwikkelingen in een bepaald gebied.</li> <li>- Door inhoudelijke instructies kunnen Rijk en provincies het kustbeleid betere laten doorwerken op provinciaal en lokaal niveau. Bestemmingsplannen in strijd met een instructie kunnen worden 'bevoren'.</li> <li>- Gemeenten krijgen adequate bevoegdheden en instrumenten t.b.v. naleving van de ruimtelijke regelgeving.</li> </ul> </li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- WRO regelt totstandkoming landelijke pkb's.</li> </ul>

### 1.3 Ministerie van Economische Zaken

<b>Titel</b>	Beleidsbrief voortgang demonstratieproject near-shore windpark in de Noordzeekustzone van circa 100 MW
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van Economische Zaken
<b>Jaar</b>	1998
<b>Status</b>	Beleidsbrief
<b>Doel</b>	Het demonstratieproject Near Shore Windpark zal bijdragen aan de ontwikkeling van kennis en technieken die noodzakelijk zijn voor toepassing van windenergie op zee en het opdoen van ervaring daarmee, als opstap naar grootschalige toepassing van windenergie verder op zee (off-shore).
<b>Samenvatting</b>	In deze brief informeren de ministers van EZ en VROM de Tweede Kamer over de voortgang rondom de beoogde totstandkoming van het demonstratieproject near-shore windpark in de Noordzeekustzone van circa 100 MW. Er komen twee vraagstukken aan de orde: ten eerste de ruimtelijke inpassing van het demonstratieproject. Er wordt duidelijk gemaakt welke besluiten het kabinet heeft genomen inzake de locatiekeuze. Ten tweede de subsidieverlening aan de initiatiefnemer die het project daadwerkelijk zal gaan uitvoeren. Er wordt toegelicht hoe de subsidietoekenning zal geschieden.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Het kabinet heeft besloten de locatiekeuze voor het (eenmalige) demonstratieproject Near Shore Windpark neer te leggen in een partiële wijziging van het Tweede Structuurschema Elektriciteitsvoorziening.</li> <li>- De voor de realisatie van het Near Shore Windpark vereiste vergunningen op grond van de Wet Beheer Rijkswaterstaatswerken en van de Wet milieubeheer worden vooraf gegaan door een besluit over de lokatie van het demonstratieproject d.m.v. een pkb-procedure. Op deze procedure rust de verplichting van een m.e.r.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Tweede Structuurschema Elektriciteitsvoorziening</li> <li>- Wet beheer Rijkswaterstaatswerken</li> <li>- Wet milieubeheer</li> </ul>

<b>Titel</b>	Begroting 2004 Ministerie van EZ
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van EZ
<b>Jaar</b>	2003
<b>Status</b>	Begroting – memorie van toelichting
<b>Doel</b>	EZ kiest voor de prioriteiten: <ul style="list-style-type: none"> <li>- kenniseconomie en innovatie;</li> <li>- concurrentie en dynamiek;</li> <li>- ruimte voor ondernemen.</li> </ul>
<b>Samenvatting</b>	Begroting gaat onder meer in op innovatie, ondernemingsklimaat, duurzame energiehuishouding en beheer van bodemschatten.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Actie onder vernieuwing regionaal beleid: momenteel is er onvoldoende samenhang en resultaatgerichtheid in de gebiedsgerichte economische regio's. In het najaar 2003 wordt het parlement geïnformeerd over de nieuwe visie op het gebiedsgericht economische beleid en de uitwerking daarvan bij de herstructurering en aanleg van bedrijventerreinen, toerisme en grote stedenbeleid.</li> <li>- In 2002 is het discussierapport 'Gebiedsgerichte Economische Perspectieven' door EZ uitgebracht. Doelstelling is meer samenhang, meer focus en meer resultaatgericht in de nationaal economische agenda aan te brengen.</li> <li>- Realisatie van energieprojecten in Nederland stuit steeds meer op problemen (met name gas en windenergieprojecten). Dit heeft te maken met de groeiende spanning bij het afwegen van enerzijds het belang van de economie en de voorzieningszekerheid en anderzijds het belang van natuur, milieu en ruimtelijke inpassing. In het kader van de projecten die uitgevoerd worden onder regie van de Interdepartementale Commissie Marktordening wordt een aantal voorstellen gedaan om deze knelpunten op te lossen.</li> <li>- Als onderdeel van de 10% duurzame energie in 2020 wordt gestreefd naar de realisatie van 6000 MW windenergie op zee in 2020. De mogelijkheden van windenergie op zee zullen worden gedemonstreerd in het Near Shore Windpark van circa 100 MW binnen de 12-mijlszone voor de kust van Egmond.</li> <li>- Bij de uitoefening van mijnbouwactiviteiten zetten zowel de overheid als mijnbouwondernemingen zich ervoor in om onveilige situaties bij mijnbouwactiviteiten en schade aan het milieu te voorkomen. Naast het stellen van regels en het maken van afspraken, o.a. in het Milieuconvenant olie- en gasindustrie, vindt er toezicht op de naleving plaats.</li> </ul>

<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>- Discussierapport Gebiedsgerichte Economische Perspectieven</li><li>- Aankondiging van de Vernieuwde Toeristische Agenda.</li><li>- Energierapport</li></ul>
--------------------	---

<b>Titel</b>	Energierapport 2002
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van Economische Zaken
<b>Jaar</b>	2002
<b>Status</b>	Verbonden aan Elektriciteitswet en Gaswet.
<b>Doel</b>	Voor de langere termijn is de ambitie om wereldwijd te komen tot een duurzame energiehuishouding - duurzaam in brede zin: betrouwbaar, economisch efficiënt, zonder schadelijke milieu- en sociale gevolgen.
<b>Samenvatting</b>	Dit Energierapport presenteert de opgaven en uitdagingen van het energiebeleid voor de komende jaren. Het geeft in concreto aan welk beleid in de komende jaren (2002-2006) nodig is om te anticiperen op de ontwikkelingen in de energiemarkt of om gesignaleerde knelpunten op te lossen. Het rapport is opgesteld tegen de achtergrond van de ontwikkelingen op het gebied van energie en energiemarkt op de langere termijn (2010 en waar nodig verder). Er wordt voornamelijk ingegaan op gas en elektriciteit. Ook duurzame energie krijgt aandacht. De te onderscheiden deelaspecten zijn voorzieningszekerheid, economische efficiëntie en milieukwaliteit.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- De verwachting is dat wind op zee een substantieel bijdrage kan leveren aan de ontwikkeling van het aanbod van duurzame energie in Nederland. Dit betekent dat de realisatie van wind op zee daadkrachtig moet worden opgepakt (uitvoeringsdoel).</li> <li>- In de 5e Nota ruimtelijke ordening worden 2 voorkeursgebieden aangegeven. Buiten deze voorkeursgebieden is plaatsing van windturbines in de Noordzee niet toegestaan (m.u.v. Near shore windpark en 2 locaties voor de IJmond en Maasvlakte).</li> <li>- Voor de uitgifte van locaties voor windenergie wordt momenteel een concessiestelsel ontworpen op grond van de Wet Beheer Rijkswaterstaatwerken.</li> <li>- Het voorkomen van uitstoot CO<sub>2</sub> kan door ergens in de keten van fossiele bron naar eindverbruik de bij de omzetting geproduceerde CO<sub>2</sub> op te vangen en vervolgens diep (diep grondwater, lege gasvelden, diepzee) weg te bergen onder condities die ongecontroleerde 'lekkage' naar de atmosfeer uitsluiten.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- 5<sup>e</sup> Nota ruimtelijke ordening m.b.t. ruimtelijke inrichting.</li> </ul>

<b>Titel</b>	Intentieverklaring uitvoering milieubeleid olie- en gaswinningsindustrie
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Overheid en olie- en gaswinningsindustrie
<b>Jaar</b>	1995
<b>Status</b>	Intentieverklaring
<b>Doel</b>	Het milieubeleid van de partijen is erop gericht de Integrale Milieutaakstelling m.b.t. de activiteiten van de olie- en gaswinningsindustrie binnen Nederland, dooronder begrepen het Nederlandse deel van het continentaal plat, te verwezenlijken.
<b>Samenvatting</b>	Afspraken tussen overheid en de olie- en gaswinningsindustrie over de uitvoering van het milieubeleid, zoals: <ul style="list-style-type: none"> <li>- Overleggroep vertegenwoordigers overheid en olie- en gaswinningsindustrie.</li> <li>- Op basis van knelpunten van algemene aard, gewijzigde inzichten, waaronder beleidsinzichten op milieu en milieutechnologisch gebied en het energiebeleid en op basis van bedrijfseconomische omstandigheden welke de onshore en/of offshore sector aangaan, kan de Overleggroep aan Partijen voorstellen doen tot bijstelling van de integrale milieutaakstelling door de overheid, zowel benedenwaarts als bovenwaarts.</li> <li>- Opstellen bedrijfsmilieuplannen / industriemilieuplan door ondernemingen/NOGEPa. Getoetst door EZ, en op relevante onderdelen VROM en VenW, conform de intentieverklaring.</li> </ul>
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	- Op basis van het milieubeleid heeft de overheid een Integrale Milieutaakstelling (IMT) opgesteld voor de bedrijfstak Olie- en gaswinningsindustrie.
<b>Raakvlakken</b>	- Integrale Milieutaakstelling gebaseerd op doelstellingen milieubeleid. Genoemd worden NMP, NMP Plus, Derde nota waterhuishouding, Watersysteemplan Noordzee, Evaluatienota Water, Beheersplan Rijkswateren, Nota Energiebesparing, Vervolgnota Energiebesparing.

<b>Titel</b>	Mijnbouwwet
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van EZ
<b>Jaar</b>	2003
<b>Status</b>	wet
<b>Doel</b>	De nieuwe mijnbouwwet is een vereenvoudiging van de mijnbouwwetgeving en beoogt één overzichtelijk en helder kader te bieden voor een verantwoorde en doelmatige mijnbouw.
<b>Samenvatting</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Wet regelt de winning van delfstoffen en omschrijft de voorwaarden waaraan mijnbouwmaatschappijen moeten voldoen bij het verkrijgen van een vergunning voor onderzoek en winning. De nieuwe mijnbouwwet regelt ook de vergunning voor het opslaan van stoffen in de ondergrond.</li> <li>- De wet regelt de zorg voor een goede uitvoering van activiteiten. De activiteiten mogen geen nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaken, schade door bodembeweging veroorzaken en de veiligheid schaden</li> </ul>
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Wet milieubeheer wat betreft milieuvergunning</li> <li>- Ontgrondingenwet</li> </ul>

<b>Titel</b>	Partiële herziening Tweede Structuurschema Elektriciteitsvoorziening
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van Economische Zaken
<b>Jaar</b>	2001
<b>Status</b>	Project-PKB en partiële herziening
<b>Doel</b>	Locatiekeuze demonstratieproject Near Shore Windpark
<b>Samenvatting</b>	Deze project-PKB Near Shore Windpark (NSW) is tevens een partiële herziening van het Tweede Structuurschema Elektriciteitsvoorziening. In de PKB-tekst worden uitspraken gedaan over de locatiekeuze van het NSW en het tracé van de benodigde elektriciteitskabels vanaf het NSW naar het vasteland. Daarnaast wordt een aantal uitgangspunten vermeld die de vergunningverleners zullen hanteren op het gebied van milieu, gebruik en inrichting van het windpark. In de Nota van Toelichting zijn alle inspraakreacties en het antwoord van het kabinet opgenomen en wordt het kabeltracé toegelicht.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- De aanleg van de kabels, zowel in zee als voor het traject over land, dient plaats te vinden met technieken die de nadelige milieu-effecten binnen redelijke grenzen voorkomen.</li> <li>- De uitvoering van de elektriciteitskabels dient zodanig te zijn dat de effecten op het onderwaterleven, de (zee)bodem, de kust en de veiligheid van de scheepvaart worden beperkt.</li> <li>- Om de nadelige milieu-effecten van het Near Shore Windpark te beperken, zal de initiatiefnemer mitigerende maatregelen dienen te treffen.</li> <li>- Het is uitdrukkelijk gewenst dat t.b.v. de vergunningverlening op basis van de Wet milieubeheer (inrichtings- en vergunningbesluit milieubeheer) voor de inrichting van het Near Shore Windpark een inrichtings m.e.r. wordt opgesteld.</li> <li>- Het kabinet wijst de volgende locatie aan waarbinnen het Near Shore Windpark gebouwd kan worden: een gebied tussen 8 km (gemeten vanaf de llws-lijn) en de 20 meter dieptelijn (llws) ter hoogte van de kuststrook tussen Castricum en Egmond aan zee, met een oppervlakte van ongeveer 40 km<sup>2</sup>.</li> <li>- Het park, inclusief een veiligheidszone van 500 meter rondom het park zal gesloten worden voor alle scheepvaart, visserij en recreatievaart inbegrepen.</li> <li>- Bij de keuze van de locatie voor de doorkruising van het duingebied zal verder rekening gehouden moeten worden met mogelijke toekomstige duinverzwaringen in het kader van de Wet op de waterkering.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Tweede Structuurschema Elektriciteitsvoorziening</li> <li>- Wet Milieubeheer en Wet op de waterkering</li> </ul>

<b>Titel</b>	Toeristisch-Recreatief Actie Programma
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van Economische Zaken en LNV
<b>Jaar</b>	2002
<b>Status</b>	Actieprogramma
<b>Doel</b>	Behoud en duurzame versterking van de concurrentiepositie van de toeristisch-recreatieve sector in internationaal verband. Zorg dragen voor kwalitatief en kwantitatief voldoende recreatiemogelijkheden voor alle Nederlanders.
<b>Samenvatting</b>	De activiteiten die hieraan worden verbonden zijn nader uitgewerkt in een aantal clusters: <ul style="list-style-type: none"> <li>- Versterking van de kennisbasis;</li> <li>- Verbetering van de economische concurrentiepositie;</li> <li>- De kust;</li> <li>- Cultuur en evenementen;</li> <li>- Verhoging van kwaliteit en duurzaamheid;</li> <li>- Ruimte voor ontplooiing in steden en landelijke gebieden;</li> <li>- Internationale samenwerking.</li> </ul>
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Onduidelijkheden over de beleidsmatige ruimte in de kust zet een rem op de ontwikkelingen</li> <li>- Volgens SRN bestaat behoefte aan de realisatie van 40.000 aanlegplaatsen voor de recreatietoervaart. 10.000 aanlegplaatsen zullen worden aangelegd tot 2012.</li> <li>- Het Ministerie van EZ zal samen met TRN, het bedrijfsleven en de betrokken organisaties op korte termijn een plan van aanpak met betrekking tot het kustgebied ontwikkelen. Dit plan is gericht op een nieuwe kwaliteitsimpuls voor dit prioritaire segment binnen het toeristische en recreatieve product en is bedoeld om faciliterend op te treden.</li> <li>- De Ministeries van LNV en V&amp;W stimuleren het beter toegankelijk maken van oevers, omdat dit de mogelijkheden tot recreatie langs de waterkanten vergroot. Het betreft hier zowel routegebonden recreatie als stationaire recreatie.</li> <li>- KIC-St. Recreatie onderzoekt de problematiek rond de verblijfsrecreatie in de EHS en mogelijke oplossingen daarvoor. In het vervolgonderzoek zal ook de waterrecreatie (denk aan ligging jachthavens en dergelijke) in relatie tot de EHS meegenomen worden.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Tweede Structuurschema Groene Ruimte</li> </ul>

<b>Titel</b>	Tweede Structuurschema Elektriciteitsvoorziening
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van EZ
<b>Jaar</b>	1994
<b>Status</b>	PKB deel 4 regeringsbeslissing
<b>Doel</b>	Hoofddoelstelling van het elektriciteitsbeleid is het zorgen voor een betrouwbare elektriciteitsvoorziening tegen zo laag mogelijke kosten en op maatschappelijke verantwoorde wijze.
<b>Samenvatting</b>	Het structuurschema vormt op grond van artikel 14 van de Elektriciteitswet 1989 het ruimtelijk en milieuhygiënisch toetsingskader voor de planning van elektriciteitswerken in het Elektriciteitsplan. Voorts geeft het op basis van de Wet Ruimtelijke Ordening de ruimtelijke reservering voor de in de toekomstige benodigde elektriciteitscentrales van tenminste 500 MW en hoogspanningsverbindingen van 220 kV en meer. Het SEV bestrijkt de periode tot 2010.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Dit houdt in dat bij de voorziening van elektriciteit rekening dient te worden gehouden met de doelstellingen van het energiebeleid, het milieubeleid, het ruimtelijk- en natuur- en landschapsbeleid.</li> <li>- Bij de concrete uitwerking van de hoofddoelstelling zijn spanningsvelden tussen de verschillende aan de elektriciteitsvoorziening verbonden aspecten niet uit te sluiten. Beslissingen omtrent de elektriciteitswerken dienen dan ook het resultaat te zijn van een zorgvuldige afweging van alle betreffende aspecten.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Nationaal Milieubeleidsplan Plus (voorwaarden milieubeleid)</li> <li>- VINEX en Natuurbeleidsplan (NBP) (voorwaarden ruimtelijk beleid)</li> </ul>

<b>Titel</b>	Vernieuwde Toeristische Agenda
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van Economische Zaken
<b>Jaar</b>	2003
<b>Status</b>	Verstuurd naar Tweede Kamer
<b>Doel</b>	Het actief stimuleren van de bestedingen in Nederland die voortvloeien uit toeristisch en zakelijk inkomend reisverkeer.
<b>Samenvatting</b>	Agenda over het nationaal toeristisch beleid. De agenda richt zich vooral op het inkomend reisverkeer, dat voor vakantie en voor zakelijke doeleinden naar Nederland komt. De speerpunten zijn: stedelijk-culturele omgeving, evenementen, kust en waddeneilanden en zakelijk reisverkeer.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- De kust als vakantiebestemming is aan erosie onderhevig. De internationale concurrentiepositie neemt af. De hoofdoorzaak is de internationaal achterblijvende of zelfs teruglopende kwaliteit van het aanbod.</li> <li>- Vergroting van de bestedingen kan door volumeontwikkeling of kwaliteitsverbetering. In het geval van de kust lijkt alleen kwaliteitsverbetering een optie te zijn. Enerzijds omdat dit kan leiden tot het keren van de genoemde tendens van erosie. Anderzijds omdat volumeontwikkeling fysieke grenzen kent vanwege de slechts beperkt beschikbare ruimte aan de kust voor verdere uitbreiding.</li> <li>- De staatssecretaris van EZ zal het initiatief nemen om als voorbeeldproject samen met één van de badplaatsen uit te zoeken hoe de noodzakelijke kwaliteitsslag kan worden gemaakt. Elementen daarin zijn een duidelijke identiteit, op het profiel afgestemde inrichting van openbare ruimte, voorzieningen en accommodaties, bereikbaarheid en infrastructuur. Gelet op randvoorwaarden als kustverdediging en natuurbehoud die de (fysieke) ruimte beperken, zal een procesmatige aanpak worden gekozen met meerdere participanten van Rijk, provincie, gemeente en bedrijfsleven.</li> <li>- Inzet EZ dat er in Nota Ruimte en Nota Kust voldoende ruimte wordt gereserveerd voor de ontwikkeling van het toerisme.</li> <li>- Hoewel alle betrokken partijen de doelstellingen van de Vogel- en Habitatrichtlijnen onderschrijven, constateren veel betrokkenen ook dat de toepassing van de richtlijnen knelpunten oplevert voor o.a. het bedrijfsleven. Een veel gehoorde klacht, ook uit de toeristisch sector, is dat Nederland 'op slot gaat' en dat de implementatie van de richtlijnen er toe leidt dat 'niets meer kan'.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Toeristisch Recreatief Actieprogramma (bouwstenen)</li> <li>- Ruimtelijke uitwerking in Nota Ruimte en Nota Kust</li> </ul>

## 1.4 Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit

<b>Titel</b>	Aanmelding Habitatrichtlijngebieden
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van LNV
<b>Jaar</b>	2003
<b>Status</b>	In het kader van de EG-habitatrichtlijn
<b>Doel</b>	Aanwijzen van Speciale beschermingszones voor het onder de richtlijn vallende habitats en soorten, zodat deze zones op langere termijn behouden blijven en de biologische diversiteit gewaarborgd blijft.
<b>Samenvatting</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>- Op 19 mei 2003 heeft de Europese Commissie van Nederland een lijst van 141 Habitatrichtlijngebieden aangeboden. De Europese Commissie heeft aangegeven in te stemmen met de Nederlandse bijdrage aan de communautaire lijst voor de Atlantische biogeografische regio.</li></ul>
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>- Ruim een derde van de habitattypen is kustgebonden: van permanent door zeewater overstroomde zandbanken tot de binnenduinen. Habitatgebieden zijn o.a. de Noordzeekustzone, duinen Texel, duinen Den Helder-Callantsoog etc.</li></ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>- Soortenbescherming wordt opgenomen in Flora- en Faunawet.</li><li>- Gebiedsbescherming wordt opgenomen in Natuurbeschermingswet.</li></ul>

<b>Titel</b>	Aanwijzing speciale beschermingszones (EG-vogelrichtlijn) en Wetlands (Wetland-Conventionie) op grond van artikel 27, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van LNV
<b>Jaar</b>	2000
<b>Status</b>	In het kader van EG-Vogelrichtlijn en Wetlands-conventie
<b>Doel</b>	Bescherming van vogelsoorten, zodat zij, waar zij nu voorkomen, kunnen voortbestaan en voortplanten,
<b>Samenvatting</b>	In het kader van de EG-Vogelrichtlijn en Wetlands-conventie
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- In aanvulling op de 30 speciale beschermingszones, zijn er 49 gebieden aangewezen als speciale beschermingszone ter uitvoering van de Vogelrichtlijn. Ook zijn er ter aanvulling op de 18 reeds eerder aangewezen Wetlands 25 gebieden aangewezen als wetland ter uitvoering van de Wetlands Conventie</li> <li>- In deze gebieden mogen geen storende factoren opstreden die negatieve gevolgen hebben voor het voortbestaan van de vogelsoorten, die door de Vogelrichtlijn beschermd worden. Nieuwe plannen of projecten in en in de nabijheid van de Speciale beschermingszone worden conform de richtlijn getoetst.</li> <li>- Verschillende kustzones zijn aangewezen als speciale beschermingszones in het kader van de Europese Vogelrichtlijn en Wetlands-Conventionie. Dit zijn onder meer Waddeneilanden, Noordzeekustzone, Voordelta.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Soortenbescherming wordt opgenomen in Flora- en Faunawet.</li> <li>- Gebiedsbescherming wordt opgenomen in Natuurbeschermingswet.</li> </ul>

<b>Titel</b>	Beleidsbesluit Uitgifte vergunningen ex Visserijwet 1963 voor de handmatige kokkelvisserij in de periode 2002-2003
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van LNV
<b>Jaar</b>	2001
<b>Status</b>	Beleidsbesluit
<b>Doel</b>	Vergunningverlening voor handmatige kokkelvisserij in de periode 2002-2003.
<b>Samenvatting</b>	Uitgangspunten voor het uitgiftebeleid, de criteria voor toewijzing, de rechtsgevolgen en het gebruik van de vergunningen.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- De mogelijkheden tot het uitoefenen van de kokkelvisserij en daarmee het gebruik van de vergunning zijn afhankelijk van de algemene beleidslijnen.</li> <li>- De belangrijkste daarvan zijn de beperkingen die zijn opgelegd krachtens de Structuurnota Zee- en kustvisserij en het Beleidsbesluit Schelpdiervisserij Kustwateren 1999-2003. Deze hebben betrekking op een verbod tot het uitoefenen van de kokkelvisserij in de permanent gesloten gebieden in de Waddenzee en de Oosterschelde en de beperkingen die kunnen worden opgelegd vanuit het oogpunt van voedselreservering ten behoeve van vogels.</li> <li>- Ook maatregelen en voorwaarden welke betrekking hebben op het vissen in natuurmonumenten en waarvoor een vergunning krachtens de NB-wet is vereist, kunnen beperkingen in het gebruik van de vergunning krachtens de Visserijwet 1963 tot gevolg hebben. Om de handkokkelvisserij in de natuurmonumenten uit te oefenen, dient men in het bezit te zijn van een zgn. sui generis vergunning ex Natuurbeschermingswet.</li> <li>- Voorts zijn de maatregelen en voorschriften van belang die in het kader van het Beheersplan Schelpdiervisserij Kustwateren 1999-2003 (Beheersplan) door de schelpdiërsector zijn afgesproken.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Structuurnota Zee- en kustvisserij</li> <li>- Beleidsbesluit Schelpdiervisserij Kustwateren 1999-2003</li> <li>- Natuurbeschermingswet.</li> </ul>

<b>Titel</b>	Beleidsbesluit Schelpdiervisserij kustwateren 1999-2003
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van LNV
<b>Jaar</b>	1999
<b>Status</b>	Beleidsbesluit
<b>Doel</b>	Hoofdlijn van beleid gericht op behoud en herstel natuurlijk biotopen en het voorkomen van voedselgebrek door vogels als gevolg van de schelpdiervisserij.
<b>Samenvatting</b>	<p>Visie op het beleid voor de schelpdiervisserij in de periode 1999 - 2003. Bij de totstandkoming van dit beleid is rekening gehouden met de conclusies uit de evaluatie, het advies van de Raad voor het Landelijk Gebied en de adviezen en reacties op het beleidsvoornemen.</p> <p>Het beleid is gericht op:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Het handhaven van het reserveringsbeleid in schaarse jaren en een versterkte inzet op het herstel van stabiele mosselbanken in de Waddenzee;</li> <li>- Het ophogen van de hoeveelheid schelpdieren die voor de vogels beschikbaar moet blijven in de Oosterschelde;</li> <li>- Voortzetting van het bestaande beleid in de Westerschelde en de Voor-delta.</li> </ul>
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Het is van belang dat Waddenzee en Oosterschelde zijn aangewezen als staatsnatuurmonumenten en als speciale beschermingszone in het kader van de Vogelrichtlijn. Dit heeft onder meer tot gevolg dat visserij-activiteiten geen significante effecten dienen te hebben, gelet op de doelstellingen van de richtlijn, op de soorten waarvoor de gebieden zijn aangewezen.</li> <li>- Vergroting van het areaal ongestoorde gebieden in de Waddenzee. Naast de permanent voor de visserij gesloten gebieden, zal de visserijsector in het kader van het beheersplan additioneel ongestoorde gebieden aanwijzen. Bij de keuze hiervan speelt vooral de kansrijkheid van gebieden voor het ontstaan van stabiele mosselbanken en zeegrasvelden een belangrijke rol.</li> <li>- Grenscorrectie gesloten gebieden voor win-win situatie natuur en visserij: <ul style="list-style-type: none"> <li>- Een gedeelte van Breehorn wordt opengesteld voor de schelpdier-visserij;</li> <li>- Een gedeelte droogvallend gebied ten zuiden van Schiermonnikoog wordt permanent gesloten met het oog op de ontwikkeling van stabiele mosselbanken.</li> </ul> </li> </ul>

<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>- Structuurnota Zee- en kustvisserij</li><li>- Vogelrichtlijn</li><li>- Planologische Kernbeslissing Waddenzee</li><li>- Integraal Beleidsplan Voordelta, Beleidsplan Westerschelde, Beleidsplan Oosterschelde.</li></ul>
--------------------	---

<b>Titel</b>	Beleidsbesluit Vaste Vistuigen.
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van LNV
<b>Jaar</b>	2002
<b>Status</b>	Beleidsbesluit
<b>Doel</b>	De visserij met vaste vistuigen wordt uitgevoerd door beroepsmatige en recreatieve vissers. De uitvoering van de visserij is duurzaam en in balans met de ecologische waarden van het kustecosysteem. De beroepsgroep is in staat haar verantwoordelijkheid te nemen.
<b>Samenvatting</b>	Het beleidsbesluit bevat het beleid ter zake van de visserij met vaste vistuigen. Het beleid zet in op de eliminatie van het aantal vergunningen dat niet beroepsmatig wordt gebruikt. Het beleid is erop gericht om de vaste vistuigen visserij over te laten aan een sector die bedrijfsmatig en professioneel vist. Ook zet het nieuwe beleid in op toetsing aan de NB-wet en/of Vogel- en Habitatrichtlijn.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Juridisch kader (beschikking visserij, visserijzone, zeegebied en kustwateren) stelt dat het verboden is te vissen met vaste vistuigen in het zeegebied en de kustwateren, wanneer de visser niet voorzien is van een vergunning;</li> <li>- De vaste visvakken zijn een belangrijk beheersinstrument voor het stimuleren van een verantwoord en duurzaam beheer van de visbestanden. De ruimte voor nieuwe visvakken langs de wal is in de Waddenzee beperkt.</li> <li>- Teneinde een vrije migratie van vis langs de kust te bevorderen en de hinder voor de sportvisserij te beperken dienen maatregelen genomen te worden m.b.t. de afstand van vistuigen vanaf de grenslijnen van de visvakken.</li> <li>- De verlening van de vergunningen voor de visserij met vaste vistuigen op grond van de NB-wet zal in 2003 worden geëffectueerd. Diegenen die op grond van dit beleidsbesluit in aanmerking komen voor een vaste vistuigenvergunning en de visserij gaan uitoefenen in de Waddenzee en/of Oosterschelde moeten beschikken over een vergunning ingevolge de NB-wet.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Structuurnota Zee- en Kustvisserij;</li> <li>- Natuurbeschermingswet;</li> <li>- Vogel- en Habitatrichtlijn;</li> <li>- Beschikking visserij, visserijzone, zeegebied en kustwateren.</li> </ul>

<b>Titel</b>	Beheer- en Inrichtingsplan Nationaal Park Duinen van Texel 2000-2010
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Overlegorgaan Nationaal Park Duinen van Texel
<b>Jaar</b>	2000
<b>Status</b>	Beheer- en inrichtingsplan
<b>Doel</b>	De instelling van het Nationaal Park moet leiden tot meerwaarde ten opzichte van het reguliere beleid. Dit kan tot uitdrukking komen in: integrale benadering van beheer en bestuur, nadruk op samenhang van het gebied en versterking van het draagvlak en een algehele kwaliteitsverhoging.
<b>Samenvatting</b>	Het Beheer en Inrichtingsplan formuleert het beleid voor het nationaal park binnen het kader van bestaand en in voorbereiding zijnde overheidsbeleid.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- In het kader van de Habitat- en Vogelrichtlijn zijn, naast de Noordzeekustzone en de Waddenzee, ook het merendeel van het Texels duingebied als Speciale Beschermingszone, aangewezen.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Vogel- en Habitatrichtlijn;</li> <li>- Nota Kiezen voor recreatie;</li> <li>- PKB Waddenzee</li> <li>- Structuurschema Militaire Terreinen</li> <li>- Structuurschema Groene Ruimte;</li> <li>- Natuur voor mensen, mensen voor natuur.</li> </ul>

<b>Titel</b>	Begroting 2004 ministerie van LNV
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van LNV
<b>Jaar</b>	2003
<b>Status</b>	Begroting - Memorie van toelichting
<b>Doel</b>	Kern van de beleidsopgave is het realiseren van een duurzame landbouw, een vitale natuur, een vertrouwd platteland en een hoogwaardig voedselaanbod op een samenhangende wijze te combineren met de wensen van de burgers op het gebied van wonen, werken en vrije tijd. Door een integrale benadering kunnen nieuwe verbindingen worden gelegd tussen landbouw, natuur en landschap
<b>Samenvatting</b>	Begroting gaat onder meer in op landelijk gebied, EHS, agroketen, voedselveiligheid en diergezondheid.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- In de kustvisserij zullen verantwoordelijkheden voor beheer worden overgedragen aan de sector. In het eerste kwartaal 2004 wordt op basis van de resultaten van EVA-2 onderzoek een nieuw beleidskader voor schelpdiervisserij geformuleerd. Hierin zal een zorgvuldige afweging worden gemaakt tussen het belang van de visserij en de natuurfunctie in de kustwateren (o.a. Waddenzee en Oosterschelde).</li> <li>- Een aantal visbestanden staat ernstig onder druk. Met het oog daarop worden alternatieven gezocht in aquacultuur. Er zal een knelpuntenanalyse en een plan van aanpak worden opgesteld om te kunnen vaststellen langs welke weg die groei gestimuleerd c.q. bereikt kan worden met in achtname van milieu- en veterinaire voorwaarden.</li> <li>- Bescherming van de EHS vindt plaats via het instrumentarium van de ruimtelijke ordening. Wat betreft de Vogel- en Habitatrichtlijnen is een wetsvoorstel aanhangig bij de Kamer dat voorziet in implementatie van die richtlijnen in de Natuurbeschermingswet 1998.</li> <li>- Uiterlijk in 2005 zal in het kader van de Noordzeeministersconferentie worden aangegeven welke stappen zijn gezet ter implementatie van het besluit een aantal gebieden met bijzondere ecologische waarden op de Noordzee extra bescherming te bieden, inclusief de eerste aanmelding van gebieden. Deze activiteiten zullen worden afgestemd met de verplichtingen in het kader van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen.</li> <li>- In de eerste helft van 2004 wordt het nieuwe Beheersplan Waddenzee uitgebracht. Deze bevat een beheersvisie voor de periode tot 2030.</li> <li>- Vanaf 2004 zullen de aanbevelingen van het IBO Vogel- en Habitatrichtlijn en de 'Task Force Soortenbeleid' worden vertaald in beleid en zal worden gestart met de uitvoering van het beleid.</li> <li>- Het beleid voor de verblijfsrecreatie is gericht op het geven van ruimte aan toeristisch-recreatieve bedrijven om aan de eisen van de consument</li> </ul>

	<p>te voldoen en hun concurrentiepositie te behouden zonder dat dit ten koste gaat van de ruimtelijke kwaliteit en natuurwaarden. Er is behoefte aan een integrale uitwerking op gebiedsniveau, onder regie van provincies met het doel om zowel de toekomst van de natuur als van het bedrijfsleven veilig te stellen.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Wet op de openluchtrecreatie wordt ingetrokken, omdat dit niet is toegesneden op het gewenst regionaal netwerk dat geboden moet worden.</li> </ul>
<p><b>Raakvlakken met andere nota's</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Vogel-en Habitatrichtlijn;</li> <li>- Natuurbeschermingswet 1998;</li> <li>- EVA-2;</li> <li>- Wet op de openluchtrecreatie;</li> <li>- Beheersplan Waddenzee;</li> <li>- Nota Ruimte.</li> </ul>

<b>Titel</b>	Flora- en Faunawet
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van LNV
<b>Jaar</b>	2002
<b>Status</b>	Wet
<b>Doel</b>	Bescherming van planten- en diersoorten.
<b>Samenvatting</b>	Bescherming van soorten op 2 manieren: <ul style="list-style-type: none"> <li>- Verbieden van aantal handelingen die schadelijk zijn voor beschermde planten of dieren;</li> <li>- Aanwijzen van kleine terreinen of objecten als beschermde leefomgeving.</li> </ul>
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	- Ministerie van LNV kan ontheffing verlenen t.b.v. onder meer belangen van onderzoek en onderwijs, herintroductie of wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. Bij de laatste gaat het bijvoorbeeld om ontheffingen in het kader van infrastructurele werken.
<b>Raakvlakken</b>	- Flora en Faunawet vormt samen met Natuurbeschermingswet het juridisch kader voor de bescherming van de natuur. - Flora en Faunawet vervangt de Vogelwet 1936, Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten, de jachtwet, de Nuttige dierenwet 1914 en het soortbeschermingsonderdeel van de Natuurbeschermingswet. - Het soortenbeschermingsonderdeel van de Europese habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn is opgenomen in de Flora- en Faunawet.

<b>Titel</b>	Investeringsbudget Landelijk gebied
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van LNV
<b>Jaar</b>	In voorbereiding (waarschijnlijk 2006 wettelijk geregeld)
<b>Status</b>	Investeringsbudget
<b>Doel</b>	<p>Provincies, rijk, gemeenten en waterschappen en uitvoerende organisaties constateerden dat de huidige samenwerking en instrumentatie voor een hoogwaardig landelijk gebied onnodig ingewikkeld is en daardoor niet effectief is. Daarom wordt er gewerkt aan een Investeringsbudget Landelijk gebied. De ILG bestaat uit 3 hoofdonderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Vormgeven van effectieve en efficiënte samenwerking tussen overheden;</li> <li>- Realiseren van één investeringsbudget voor het landelijk gebied</li> <li>- Overeenstemming in betrokken overheidsapparaten en betrokkenen in het gebied</li> </ul>
<b>Samenvatting</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- In het ILG worden zoveel mogelijk aparte geldstromen bestemd voor het landelijk gebied gebundeld.</li> <li>- De rijksmiddelen zijn één op één gekoppeld aan Rijksdoelen (en niet meer aan regelingen).</li> </ul>
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Geldstromen in ILG betrekking op fysieke omgeving exclusief wegeninfrastructuur. Later zou dit kunnen worden aangevuld met andere pijlers, waaronder bijvoorbeeld de sociale component en cultuurhistorie (Belvédère).</li> <li>- Omdat water voor de ontwikkeling van het landelijk gebied cruciaal is, wordt ook een relatie met de middelen voor waterbeheer gezocht (Nationaal Bestuursakkoord Water). Zolang ILG nog niet in werking is getreden, worden de waterakkoordmiddelen aangewend via een specifieke regeling van VenW.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Uitvoering van het gebiedsgerichte beleid moet voldoen aan vereisten van EU-regelgeving;</li> <li>- Wettelijk kader wordt gevormd door WRO en Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG)</li> <li>- Er wordt relatie gezocht met het Nationaal Bestuursakkoord Water</li> </ul>

<b>Titel</b>	Kamerbrief IBO Vogel- en Habitatrichtlijn
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van LNV
<b>Jaar</b>	2003
<b>Status</b>	Kamerbrief
<b>Doel</b>	Oplossen van de problemen die Nederland ondervindt bij de implementatie van de Vogel- en Habitatrichtlijn.
<b>Samenvatting</b>	Reactie van het kabinet op het Interdepartementaal Beleidsonderzoek naar de Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijn: 'Nederland op slot?'. De brief bevat de conclusies die het kabinet hieraan verbindt.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Belangrijke constatering van IBO is dat de doelstellingen van de richtlijnen niet ter discussie staan.</li> <li>- Het kabinet onderschrijft de voorgestelde drie fasen aanpak om de knelpunten op te lossen. Deze bestaat uit: <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Verbetering van de uitvoering: heldere en open communicatie, versterking van de gegevensvoorziening, facilitering van de uitvoering;</li> <li>2. aanpassing van nationale wet-en regelgeving: <ul style="list-style-type: none"> <li>- vaststelling nieuwe Natuurbeschermingswet</li> <li>- vrijstellingen in het kader van de Flora- en Faunawet</li> </ul> </li> <li>3. aanpassing van de richtlijnen. Europese evaluatie staat gepland voor 2007.</li> </ol> </li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Vogel- en Habitatrichtlijn</li> <li>- Natuurbeschermingswet</li> <li>- Flora- en Faunawet</li> </ul>

<b>Titel</b>	Kiezen voor recreatie. Beleidsnota openluchtrecreatie 1992-2010
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie LNV
<b>Jaar</b>	1993
<b>Status</b>	Regeringsbeslissing
<b>Doel</b>	Waarborgen dat binnen het ruimtelijke, economische en sociale krachtenveld ruimte voor recreatie is en blijft.
<b>Samenvatting</b>	De nota schetst wat de sector openluchtrecreatie (overheden, bedrijfsleven, recreantenorganisaties en recreanten) te doen staat tot 2010. Nota gaat in op de thema's recreatie in natuur en landschap, Nederland-Waterland, Recreatie en verstedelijking, Versterking van de sector.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Het ministerie wil komen tot een systeem waarmee de kwaliteit van recreatie kan worden beoordeeld naar het functioneren in sociaal, economisch, milieu en ruimtelijk opzicht.</li> <li>- Het ministerie wil de mogelijkheden voor waterrecreatie vergroten.</li> <li>- De thema's 'Recreatie in natuur en landschap' en 'Nederland-Waterland' onderscheiden de Noordzeekust, het Waddengebied, en het Deltagebied, inclusief de Voordelta.</li> <li>- Versterking van de kwaliteit van de recreatie- en vakantiemogelijkheden op de eilanden en behoud als grootschalig water voor de watersport en sportvisserij met nog beperkte ontwikkelingsmogelijkheden in het westelijke deelgebied.</li> <li>- Er zal aandacht besteed worden aan de vergroting van het aantal aanlegplaatsen voor de recreatievaart aan de Noordzeekust.</li> <li>- Het voornemen is samen met de ministeries van Verkeer en Waterstaat, Economische Zaken en Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en andere betrokkenen te zoeken naar mogelijkheden om de bereikbaarheid van de Noordzeekust op een natuur- en milieuvriendelijke wijze te verbeteren.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- De inhoud van de nota Kiezen voor Recreatie fungeerde als bouwsteen voor het Structuurschema Groene Ruimte 1.</li> </ul>

<b>Titel</b>	Natuurbeschermingswet
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van LNV
<b>Jaar</b>	1998
<b>Status</b>	Wet
<b>Doel</b>	Geven van wettelijke bescherming aan terreinen en wateren met bijzondere natuur- en landschapswaarden.
<b>Samenvatting</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Door de toepassing van de wet kan een gebied als beschermd natuurmonument worden aangewezen. Hierdoor kunnen bedreigingen van de natuur een halt worden toegeroepen, of aan regels gebonden zijn.</li> <li>- Momenteel wordt er gewerkt aan een aanpassing van de Natuurbeschermingswet 1998 om de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn om te zetten in Nederlands recht.</li> </ul>
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- De natuurbeschermingswet 1998 betreft de wettelijke bescherming voor natuurgebieden. Hieronder valt niet de soortenbescherming uit de Vogel- en habitatrichtlijn.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Vogel- en Habitatrichtlijn</li> </ul>

<b>Titel</b>	Natuur voor mensen, mensen voor natuur
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van LNV
<b>Jaar</b>	2000
<b>Status</b>	Beleidsnota
<b>Doel</b>	Behoud, herstel, ontwikkeling en duurzaam gebruik van natuur en landschap, als essentiële bijdrage aan een leefbare en duurzame samenleving.
<b>Samenvatting</b>	Met de nota "Natuur voor mensen, mensen voor natuur" wordt de aanpak van het natuurbeleid tot 2010 geschetst. Het kabinet doet dit vanuit het besef dat natuur en landschap een essentiële bijdrage leveren aan een leefbare en duurzame samenleving. Het natuurbeleid is uitgewerkt in vijf perspectieven: Nederland Internationaal-Natuurlijk, Groot(s)-Natuurlijk, Nat-Natuurlijk, Landelijk-Natuurlijk en Stedelijk-Natuurlijk.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Gebruik en ecologie in de Noordzee zijn in balans met elkaar. De doelstelling en de instrumentatie voor dit deel van de EHS is in overleg met de betrokken overheden en sectoren (zowel nationaal als internationaal) geconcretiseerd. De kust is veerkrachtiger geworden en natuurkrachten krijgen meer speelruimte, zonder dat dit ten koste gaat van de veiligheid (operationeel doel).</li> <li>- Met de betrokken provincies, Duitsland en Denemarken wordt de optie verkend van de instelling van een Internationaal Park Waddenzee (instrument/maatregel).</li> <li>- Het bevorderen van de duurzaamheid van het gebruik van zee, kust en Grote Wateren. (operationeel doel)</li> <li>- In 2010 is het estuarien karakter en de natuurlijke dynamiek van de Delta, Kust en Waddenzee aanzienlijk versterkt. Overgangen van zoet naar zout en nat naar droog zijn hersteld (uitvoeringsdoel).</li> <li>- In 2010 is de kust van Noordzee en Waddenzee dynamischer geworden: er is meer ruimte voor natuurlijke processen. (instrument/maatregel).</li> <li>- In 2003 wordt het Beleidsbesluit schelpdiervisserij opnieuw geëvalueerd, in het bijzonder op het punt van het duurzaam kunnen laten samengaan van kokkelvisserij en natuur. (instrument/maatregel).</li> <li>- Het unieke karakter van het Waddengebied als wetland dient behouden te blijven. Essentieel hiervoor is dat geen bodemdaling als gevolg van gasboringen optreedt die dat karakter blijvend aantast (uitvoeringsdoel).</li> </ul>

<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Deze nota vervangt vier nota's integraal: Natuurbeleidsplan, Nota Landschap, Bosbeleidsplan en Strategisch Plan van Aanpak Biodiversiteit;</li> <li>- De nota bouwt voort op de Startnota Ruimtelijke Ordening, de Vierde Nota Waterhuishouding en de Nota Belvedere.</li> <li>- De nota is een bouwsteen voor de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening, het Tweede Structuurschema Groene Ruimte en het vierde Nationaal Milieubeleidsplan.</li> </ul>
--------------------	---

<b>Titel</b>	Structuurschema Groene Ruimte
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van LNV
<b>Jaar</b>	1995
<b>Status</b>	PKB deel 4 regeringsbeslissing
<b>Doel</b>	<p>Met het oog op een duurzame ontwikkeling en een verantwoorde toekomstig ruimtegebruik in het landelijk gebied worden concrete maatregelen getroffen en acties ondernomen op de korte en middellange termijn die tot doel hebben:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Voldoende ruimte bieden voor het voortbestaan dan wel het ontwikkelen van de verschillende groene functies in het landelijke gebied;</li> <li>- En daarbij de identiteit en gebruikswaarde van het landelijk gebied in zijn geheel zo goed mogelijk te behouden of te ontwikkelen.</li> </ul>
<b>Samenvatting</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- De pkb behandelt het ruimtelijk beleid per sector en gaat hierbij onder meer in op de glastuinbouw, de bollenteelt, nationale parken en openluchtrecreatie en toerisme.</li> <li>- Daarnaast gaat de pkb in op de doorwerking naar andere sectoren, zoals militaire terreinen, infrastructuur, waterwinning en diepe delfstoffenwinning en oppervlakedelfstoffenwinning. De prioriteit ligt bij het ontzien van de ecologische hoofdstructuur.</li> </ul>
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Het gebied in de Haarlemmermeer dient als overloopgebied voor de bollenteelt en als compensatiegebied voor de realisatie van de ecologische hoofdstructuur op bollengrond in de Bollenstreek/Zuid-Kennemerland.</li> <li>- De bollenteelt in West-Nederland zal door behoefte aan grond en beperkte uitbreidingsmogelijkheden uitwijken naar andere gebieden</li> <li>- Beleid gericht op uitbreiden aantal nationale parken, waar natuurbeheer en natuurontwikkeling worden geïntensiveerd.</li> <li>- Ruimtelijk beleid recreatiemogelijkheden gericht op ontwikkelingen van mogelijkheden voor openluchtrecreatie en toerisme en op het bieden van ruimte voor nieuwe ontwikkelingen van het particulier initiatief, rekening houdend met de voor de gebieden gewenste ruimtelijke kwaliteit.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Het Structuurschema vervangt het Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud, Structuurschema Landinrichting en Structuurschema Openluchtrecreatie.</li> </ul>

<b>Titel</b>	Structuurschema Groene Ruimte 2 Samen werken aan groen Nederland.
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van LNV
<b>Jaar</b>	2002
<b>Status</b>	PKB deel 1 ontwerp
<b>Doel</b>	Het landelijk gebied aantrekkelijker maken voor iedereen. Dit betekent: behoud en ontwikkeling van identiteit, verscheidenheid en beleving van het landschap en het landschap voldoende functioneel inrichten voor de gebruiksfuncties in het landelijk gebied.
<b>Samenvatting</b>	<p>Het Structuurschema Groene Ruimte 2 bevat de hoofdlijnen van het ruimtelijke beleid van het kabinet voor het landelijk gebied, en de samenhang met het water- en milieubeleid. De nota geeft een ruimtelijke vertaling van het beleid voor de land- en tuinbouw, natuur, landschap en recreatie, en een concretisering van het beleid voor specifieke gebieden. Tevens bevat het SGR2 een overzicht van de wijze waarop het kabinet dit beleid wil realiseren.</p> <p>In het SGR2 komen algemene kernkwaliteiten en kernkwaliteiten per landschapstype aan de orde. Bij de algemene kernkwaliteiten draait het om bijvoorbeeld de identiteit en verscheidenheid van de diverse landschapstypen, ruimtelijke diversiteit, een vitaal en herkenbaar watersysteem en het groene karakter van het landelijk gebied. Er worden 9 landschapstypen onderscheiden. Per landschapstype wordt aangegeven welke kwaliteiten in het landschap bepalend zijn voor de identiteit. Uitgangspunt bij de planvorming is de aanwezige kwaliteit te versterken en te benutten. Afhankelijk van de aanwezige kwaliteiten in het gebied zal het accent in plannen op behoud respectievelijk ontwikkeling van kwaliteiten komen te liggen.</p>
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Het zoekleigebied en de kustzone vormen onderdeel uit van de negen verschillende landschapstypen in Nederland.</li> <li>- In de Zeeuwse en Zuid-Hollandse delta wordt ingezet op herstel van estuariene landschappen.</li> <li>- Maatregelen die in het kader van de Langetermijnvisie Schelde-estuarium worden voorgesteld, waaronder een mogelijke verdere verdieping, worden getoetst aan de Vogel- en Habitatrichtlijn. In geval van noodzakelijke natuurcompensatiemaatregelen wordt gezocht naar maatregelen in samenhang met veiligheid en recreatie.</li> <li>- Behoud en versterking van kenmerkende natuurlijke structuurdragers in de kustzone. Het betreft vrije uitzicht op de horizon en aangesloten en robuuste duinen (operationeel doel)</li> <li>- Behoud en versterken van overige kenmerken van de kustzone. Het betreft dynamiek van het landschap, natuurlijke begroeiing en waterhuishouding, ontbreken van bebouwing of de aanwezigheid van karakteristieke bebouwing, landschapsvormende processen (wind, water, getijdenstroming, kenmerkende zoet-zout overgangen (Waddenbeken en estuaria</li> </ul>

	<p>landschap delta) (operationeel doel).</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Doelen kustzone/duinen: instandhouding van de kustzone/duinen, op enkele locaties verbetering veiligheid door verbreding duinen, versterking natuur en recreatie in duinenrij, verminder milieubelasting door landbouw, vergroting waterberging.</li> <li>- Bij de Zeeuwse en Zuid-Hollandse Delta aandacht voor: <ul style="list-style-type: none"> <li>- Uitbreiding van toeristisch-recreatieve mogelijkheden bij de Delta-werken, de (binnen)kustlijn en de badplaatsen (inclusief stimuleren jaarronde recreatie).</li> <li>- Zoning van recreatie rond kwetsbare natuurterreinen, zoals vogelbroedgebieden en gebieden met kwetsbare vegetaties.</li> <li>- Natuurontwikkeling langs de kust en in de open zeearmen.</li> </ul> </li> <li>- Watertoets</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Het SGR2 continueert het beleid uit het Structuurschema Groen Ruimte 1 en andere beleidsnota's uit deze periode.</li> <li>- De ruimtelijke uitwerking van SGR2 wordt opgenomen in de Nota Ruimte.</li> </ul>

## 1.5 Ministerie van Defensie

<b>Titel</b>	Tweede Structuurschema Militaire Terreinen
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van Defensie
<b>Jaar</b>	2001
<b>Status</b>	PKB deel 1 ontwerp
<b>Doel</b>	Het scheppen van de noodzakelijke ruimtelijke voorwaarden voor de gereedstelling en instandhouding van de krijgsmacht.
<b>Samenvatting</b>	Hoofdpijnen voor het rijksbeleid voor militaire terreinen en complexen. Met betrekking tot de kustzone gaat het om een aantal schietterreinen in het Waddenzeegebied en op de Noordzee en een amfibisch oefenterrein van het korps mariniers op Texel. Ook komen de voornemens met betrekking tot de militaire luchtvaart (laagvliegroutes en gebieden) aan de orde.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Voor schietterreinen die in vogel- of habitatgebieden liggen zullen beheersplannen worden opgesteld. Ook waterkwaliteitsaspecten zullen een onderdeel van deze beheersplannen vormen.</li> <li>- Het opheffen van het gedeelte van de laagvliegroute voor jachtvliegtuigen over de Waddenzee.</li> <li>- Laagvlieggebieden en laagvliegroutes dienen als indicatieve aanduiding in het streekplan en bestemmingsplan te worden opgenomen.</li> <li>- Handhaving van de schietterreinen op de huidige locaties.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Vogel- en Habitatrichtlijn</li> </ul>

## 1.6 Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

<b>Titel</b>	Monumentenwet
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van OCenW
<b>Jaar</b>	1988
<b>Status</b>	Wet
<b>Doel</b>	Bescherming van monumenten van bouwkunst en archeologie.
<b>Samenvatting</b>	De minister van OCenW kan onroerende monumenten aanwijzen als beschermd monument. Het is verboden om zonder vergunning een beschermd monument te wijzigen, afbreken of verwijderen.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	Het doen van opgravingen in territoriale wateren valt onder de Monumentenwet. Er is schriftelijke toestemming nodig voor het verrichten van werkzaamheden met als doel het opsporen of onderzoeken van monumenten, waardoor verstering van de bodem optreedt.
<b>Raakvlakken</b>	

<b>Titel</b>	Nota Belvédère. Beleidsnota over de relatie cultuurhistorie en ruimtelijke inrichting
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van OCenW
<b>Jaar</b>	1999
<b>Status</b>	Kabinetsnota
<b>Doel</b>	Het erkennen en herkenbaar houden van cultuurhistorische identiteit in zowel het stedelijke als landelijke gebied, als kwaliteit en uitgangspunt voor verdere ontwikkelingen.
<b>Samenvatting</b>	De Nota Belvedere geeft een visie op de wijze waarop met cultuurhistorische kwaliteiten van het fysieke leefmilieu in de toekomstige ruimtelijke inrichting van Nederland kan worden omgegaan, en geeft aan welke maatregelen daartoe moeten worden getroffen. In de bijlage gaat de nota in op aantal cultuurhistorisch meest waardevolle gebieden en steden in Nederland. Dit zijn o.a. het kustgebied Bergen-Egmond-Schoorl en de westelijke Waddenzee.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Ontwikkelen cultuurhistorische identiteit in het gebied Bergen-Egmond-Schoorl.</li> <li>- Versterken van de aandacht voor de archeologische waarden in de gemeentelijke bestemmingsplannen in het gebied Bergen-Egmond-Schoorl.</li> <li>- Beheer en conservering van de cultuurhistorische waarden in het duingebied Bergen-Egmond-Schoorl door de natuurbeschermingsorganisaties en waterleidingmaatschappijen.</li> <li>- Beschermen van de archeologische waarden in navolging van natuurwaarden in de westelijke waddenzee.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	- Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening m.b.t. Belvédère-gebieden.

<b>Titel</b>	Subsidieregeling Belvédère
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Ministerie van OCenW
<b>Jaar</b>	2000
<b>Status</b>	Subsidieregeling
<b>Doel</b>	Het erkennen en herkenbaar houden van cultuurhistorische identiteit in zowel het stedelijke als landelijke gebied, als kwaliteit en uitgangspunt voor verdere ontwikkelingen.
<b>Samenvatting</b>	De subsidieregeling Belvédère is een belangrijk instrument om het Belvédère-beleid te stimuleren.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- De subsidieregeling geldt voor projecten op het snijvlak van cultuurhistorie en ruimtelijke ontwikkeling. Cultuurhistorische waarden moeten worden ingezet om de kwaliteit van de ruimtelijke inrichting te vergroten.</li> <li>- Integrale visie vanuit archeologisch, historisch (stedenbouwkundig) en historisch-landschappelijk perspectief.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Nota Belvédère</li> </ul>

## 1.7 Europese Unie

<b>Titel</b>	Aanbeveling betreffende de uitvoering van een geïntegreerd beheer van kustgebieden in Europa, 2002
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	EU
<b>Jaar</b>	2002
<b>Status</b>	Aanbeveling
<b>Doel</b>	Geïntegreerd beheer van kustgebieden.
<b>Samenvatting</b>	<p>Het beheer van de kustgebieden berust op een acht beginselen:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Breed perspectief (thematisch en geografisch) dat rekening houdt met onderlinge afhankelijkheid van en de verscheidenheid tussen de voor de kustgebieden relevante natuurlijk systemen en menselijke activiteiten</li> <li>- Lange termijn perspectief dat rekening houdt met voorzorgsbeginsel en met de behoeften van de huidige en toekomstige generaties</li> <li>- Adaptief beheer bij geleidelijk verlopende processen, waardoor aanpassingen die gelijke tred houden met de ontwikkeling van zowel de problemen als de kennis daarover, worden vergemakkelijkt</li> <li>- Specifiek lokale kenmerken en grote diversiteit van Europese kustgebieden, zodat door specifieke oplossingen en flexibele maatregelen aan hun concrete behoeften kan worden voldaan</li> <li>- Werken met natuurlijke processen en eerbiedigen van de draagkracht van ecosystemen, zodat onze activiteiten op lange termijn milieuvriendelijker, sociaal meer verantwoord en economisch gezonder worden</li> <li>- Betrekken van alle belanghebbenden bij het beheersproces</li> <li>- Steun en betrokkenheid van alle betrokken bestuursinstanties op nationaal, regionaal en lokaal niveau, waartussen passende contacten zouden moeten worden gelegd of onderhouden.</li> <li>- Toepassing van een combinatie van instrumenten die de samenhang vergemakkelijken tussen enerzijds de sectorale beleidsdoelstellingen onderling en anderzijds die tussen ruimtelijke ordening en beheer.</li> </ul>
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Bescherming van het kustmilieu gebaseerd op ecosysteembenadering</li> <li>- Erkenning van bedreiging kustgebieden door klimaatverandering en van gevaren die voortvloeien uit stijging zeespiegel en heviger stormen</li> <li>- Passende ecologische verantwoorde maatregelen ter bescherming van kustgebieden incl. bescherming woongebieden langs de kust en cultureel erfgoed</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Duurzame economische mogelijkheden en werkgelegenheid</li> <li>- Functioneel maatschappelijk en cultureel systeem in lokale gemeenschappen</li> <li>- Voldoende voor publiek toegankelijke gebieden, zowel voor recreatieve als esthetische doeleinden</li> <li>- In geval van afgelegen kustgemeenschappen: behoud of bevordering samenhang</li> <li>- Betere coördinatie van acties die door alle betrokken autoriteiten worden ondernomen zowel op zee als op land bij beheer wisselwerking tussen de zee en land.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Lidstaten houden rekening met het besluit tot vaststelling van het zesde milieuactieprogramma</li> </ul>

<b>Titel</b>	Europees Fonds voor de Regionale Ontwikkeling (EFRO)
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	EU
<b>Jaar</b>	Programma 2000 - 2006
<b>Status</b>	Financieringsprogramma
<b>Doel</b>	Economische en sociale samenhang bevorderen door de belangrijkste regionale onevenwichtigheden ongedaan te maken en door deel te nemen aan de ontwikkeling en omschakeling van regio's. EFRO draagt ook bij tot stimulering van een duurzame ontwikkeling en tot het scheppen van duurzame werkgelegenheid.
<b>Samenvatting</b>	<p>EFRO neemt deel aan de financiering van:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Productieve investeringen waardoor duurzame arbeidsplaatsen kunnen worden geschapen of in stand kunnen worden gehouden;</li> <li>- Infrastructuurinvesteringen;</li> <li>- Ontwikkeling van eigen potentieel via maatregelen ter stimulering en ondersteuning van initiatieven voor plaatselijke ontwikkeling en voor werkgelegenheid en van de activiteiten van het midden- en kleinbedrijf.</li> </ul> <p>EFRO wordt onder meer toegepast op gebieden zoals het productiemilieu, de ontwikkeling van toerisme en culturele voorzieningen en de bescherming en verbetering van het milieu.</p>
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	
<b>Raakvlakken</b>	- Financieringsprogramma voor Doelstelling 1 en 2, Interreg III, Urban II

<b>Titel</b>	Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de landbouw (EOGFL)
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	EU
<b>Jaar</b>	Programma 2000 - 2006
<b>Status</b>	Financieringsprogramma
<b>Doel</b>	Ondersteuning van de landbouwproductie in de EU
<b>Samenvatting</b>	EOGFL-Garantie financiert uitgaven in het kader van het gemeenschappelijke markt- en prijsbeleid voor de landbouw, acties voor plattelandontwikkeling en maatregelen voor plattelandsbeleid buiten de regio's van Doelstelling 1, uitgaven voor bepaalde veterinaire maatregelen en de acties om voorlichting over Gemeenschappelijk Landbouwbeleid te geven. EOGFL-Oriëntatie draagt bij aan structurele hervorming van de landbouw en plattelandontwikkeling.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	
<b>Raakvlakken</b>	Financieringsprogramma voor doelstelling 1 en regio's buiten doelstelling 1 en Leader +

<b>Titel</b>	Europees Sociaal Fonds (ESF)
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	EU
<b>Jaar</b>	Programma 2000 - 2006
<b>Status</b>	Financieringsprogramma
<b>Doel</b>	Vermindering van het verschil in levensstandaard tussen de bevolking en de regio's van de Europese Unie.
<b>Samenvatting</b>	Ondersteunt maatregelen ter voorkoming van en bestrijding van werkloosheid en maatregelen inzake de ontwikkeling van menselijke hulpbronnen en sociale integratie in de arbeidsmarkt. Dit ter bevordering van een hoog peil van werkgelegenheid, gelijke kansen voor mannen en vrouwen, duurzame ontwikkeling en economische en sociale samenhang.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	
<b>Raakvlakken</b>	Financieringsprogramma voor doelstelling 1, 2 en 3 en Equal.

<b>Titel</b>	Financieringsinstrument voor de oriëntatie van de visserij (FIOV)
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	EU
<b>Jaar</b>	Programma 2000 - 2006
<b>Status</b>	Financieringsprogramma
<b>Doel</b>	Doelstellingen van het FIOV zijn: <ul style="list-style-type: none"> <li>- 1) de ontwikkeling van de visserij-inspanning die aansluit bij het uitgangspunt van duurzame exploitatie van de visbestanden en;</li> <li>- 2) stimuleren van modern ondernemerschap.</li> </ul>
<b>Samenvatting</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Het FIOV financiert onder meer de aanpassing van de visserij-inspanning, vernieuwing van de vloot en modernisering van de vissersvaartuigen, kleinschalige kustvisserij, bescherming en ontwikkeling van de visbestanden, uitrusting van vissershavens, ontwikkeling van de aquacultuur.</li> <li>- Het FIOV is actief in de hele Unie, maar levert vooral een grote bijdrage aan projecten in regio's met een ontwikkelingsachterstand.</li> </ul>
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<p>FIOV kan steun toekennen aan de kustvisserij (met uitzondering van trawlers) voor projecten van samenwerkingsverbanden, gezinnen of verenigingen, vooral met betrekking tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- de verbetering van de hygiënische omstandigheden, de werkomstandigheden en de veiligheid,</li> <li>- de invoering van selectievere vangstechnieken,</li> <li>- de organisatie van de productieketen met het doel de toegevoegde waarde van de producten te verhogen,</li> <li>- beroepsopleiding en omscholing.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	Financieringsprogramma voor doelstelling 1 en regio's buiten doelstelling 1.

<b>Titel</b>	Interreg III
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	Europese Unie
<b>Jaar</b>	Programma 2000 – 2006
<b>Status</b>	Financieringsprogramma van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)
<b>Doel</b>	De economische en sociale samenhang in de Unie verstevigen door grensoverschrijdende, internationale en interregionale samenwerking, en de integratie en een evenwichtige, harmonieuze ontwikkeling van de Europese ruimte bevorderen.
<b>Samenvatting</b>	<p>Het programma bestaat uit drie onderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- A) Grensoverschrijdende samenwerking: bevordering van een geïntegreerde regionale ontwikkeling van regio's aan weerszijden van grenzen, inclusief buitengrenzen en sommige zeegrenzen (67 procent van budget)</li> <li>- B) Transnationale samenwerking: bijdrage aan een harmonieuze ruimtelijke integratie in de gehele Gemeenschap (27 procent van budget).</li> <li>- C) Interregionale samenwerking: verbetering van het regionaal en cohesiebeleid en de instrumenten daarvan door transnationale en interregionale samenwerking. (6 procent van budget).</li> </ul> <p>Beginselen voor de samenwerking in kader van Interreg III:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Programmering: indienen programma waarin gezamenlijke ontwikkelingsstrategie is vastgesteld en de grensoverschrijdend meerwaarde van de geplande acties wordt aangetoond. In overeenstemming met de beginselen waarop acties van Structuurfondsen en gemeenschapsbeleid zijn gebaseerd: scheppen werkgelegenheid, vergroting concurrentievermogen, duurzame ontwikkeling, respect voor milieu, bieden gelijke kansen man en vrouw, mededingingsregels Gemeenschap.</li> <li>- Partnerschap: omvat nationale, regionale en plaatselijke autoriteiten en partners uit de sociaal-economische sfeer en bevordert bottom-up benadering;</li> <li>- Uitvoering Interreg III moet met die van de andere financieringsinstrumenten worden gecoördineerd en gesynchroniseerd.</li> </ul>
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Onderdeel A bevat bevordering van stads- en plattelandontwikkeling en ontwikkeling van kustgebieden: o.a. planning en bescherming van grensoverschrijdend gebieden, zoals kustgebieden.</li> <li>- Onderdeel B bevat verbetering van het milieu en goed beheer van het cultureel erfgoed en natuurlijk hulpbronnen, in het bijzonder water.</li> <li>- Onderdeel C bevat voor samenwerking geschikte thema's zoals samenwerking tussen maritieme en kustregio's.</li> </ul>

<b>Raakvlakken</b>	- De doelstelling van een project mag niet strijdig zijn met het beleid van de Europese, nationale, provinciale of gemeentelijke overheden en niet strijdig zijn met de Europese richtlijnen en verordeningen.
--------------------	--

<b>Titel</b>	Kaderrichtlijn water
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	EU
<b>Jaar</b>	2000
<b>Status</b>	Richtlijn
<b>Doel</b>	Bescherming van de kwaliteit en kwantiteit van oppervlakte-, grond- en zeewater.
<b>Samenvatting</b>	Vaststelling van een kader voor de bescherming van landoppervlaktewater, overgangswater, kustwateren en grondwateren. En vermindering van verontreiniging van grondwater en de gevolgen van overstromingen en perioden van droogte afzwakken.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- De richtlijn komt in de plaats van verschillende richtlijnen van het EU-waterbeleid. Richtlijn legt nadruk op bescherming van de kwaliteit van oppervlakte- en grondwater.</li> <li>- Lidstaten moeten hun grondgebied indelen in stroomgebiedsdistricten, die opgebouwd zijn uit verschillende stroomgebieden.</li> <li>- Een stroomgebied is een gebied waar al het over het oppervlak lopende water via een reeks stromen, rivieren en eventueel meren door één riviermond, estuarium of delta in zee stroomt. Veel stroomgebieden hebben internationaal karakter waardoor samenwerking tussen de lidstaten nodig is.</li> <li>- Een stroomgebiedsdistrict is het gebied van land en zee gevormd door één of meer aan elkaar grenzende stroomgebieden met de bijbehorende grond- en kustwateren.</li> <li>- In Nederland worden 4 stroomgebiedsdistricten onderscheiden: Eems, Rijn, Maas en Schelde.</li> <li>- Kaderrichtlijn bevat ook doelstellingen voor zog. beschermde gebieden en vraagt per stroomgebiedsdistrict om een register van beschermde gebieden.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Wijzigingen in Wet op de Waterhuishouding en Wet milieubeheer.</li> </ul>

<b>Titel</b>	LIFE III
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	EU
<b>Jaar</b>	2000 - 2004
<b>Status</b>	financieringsprogramma
<b>Doel</b>	Bijdragen tot de uitvoering, de actualisering en de ontwikkeling van het communautaire milieubeleid en van milieuwetgeving, met name wat betreft de integratie van het milieuaspect in andere taken van het beleid, en tot duurzame ontwikkeling in de Gemeenschap.
<b>Samenvatting</b>	Financieel instrument om bij te dragen tot de uitvoering en ontwikkeling van het communautaire milieubeleid en van de milieuwetgeving. Inmiddels is de derde fase van LIFE gestart, die de periode 2000 tot 2004 betreft. Het financiert projecten in drie gebieden: LIFE-Natuur, LIFE-Milieu en LIFE-Derde Landen.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- LIFE-Natuur: bijdragen tot de uitvoering van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Doel is medefinanciering van maatregelen die nodig zijn voor het behoud en het herstel van Natura 2000</li> <li>- LIFE-Milieu: bijdragen tot de ontwikkeling van innoverende en geïntegreerde technieken en methoden en tot verdere ontwikkeling van het milieubeleid van de Gemeenschap. O.a. demonstratieprojecten die milieu en duurzame ontwikkeling integreren in de ruimtelijke ordening en planning, ook in stedelijke en in <i>kustgebieden</i>.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Er kan geen steun worden toegekend voor projecten waarvoor uit structuurfondsen of uit andere communautaire financieringsinstrumenten steun wordt verleend.</li> <li>- Commissie zorgt voor coherentie tussen de maatregelen die in het kader van de verordening worden genomen en die in het kader van structuurfondsen, programma's voor onderzoek, technologische ontwikkeling en demonstratie en andere communautaire financieringsinstrumenten worden genomen.</li> </ul>

<b>Titel</b>	Milieu 2010 Onze toekomst, onze keuze. Het zesde gemeenschappelijk milieufactieprogramma 2001 –2010
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	EG
<b>Jaar</b>	2002
<b>Status</b>	Actieprogramma
<b>Doel</b>	Kader voor het milieubeleid van de Gemeenschap met als doel het bieden van een hoog beschermingsniveau, rekening houdend met het subsidiariteitsbeginsel en de verscheidenheid van situaties in de verschillende regio's van de Gemeenschap en de ont koppeling van milieubelasting en economische groei.
<b>Samenvatting</b>	Het programma stelt de milieudoelstellingen en –prioriteiten vast die een integrerend deel zullen uitmaken van de strategie voor duurzame ontwikkeling van de Europese Gemeenschap. Het programma legt de belangrijkste prioriteiten en doelstellingen voor het milieubeleid vast voor de komende vijf tot tien jaar en zet uiteen welke maatregelen moeten worden genomen
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Bevordering van duurzaam gebruik van de zee en behoud van mariene ecosystemen met inbegrip van zeebodems, estuaria en kustgebieden, met bijzondere aandacht voor gebieden met een hoge biodiversiteitswaarde door middel van: <ul style="list-style-type: none"> <li>- Bevordering van een betere integratie van milieuoverwegingen in het gemeenschappelijk visserijbeleid, waarvoor de evaluatie van dit beleid in 2002 een goede gelegenheid is.</li> <li>- Een thematische strategie voor bescherming en behoud van het mariene milieu, waarbij onder meer rekening gehouden wordt met de voorwaarden en de uitvoeringsverplichtingen van zeeverdragen en de noodzaak de emissies en effecten van zeevervoer en andere activiteiten op zee en op land te verminderen.</li> <li>- Bevordering van een geïntegreerd beheer van de kustzones;</li> <li>- Verdere bevordering van de bescherming van mariene gebieden, in het bijzonder met het Natura 2000-netwerk en andere bruikbare middelen van de Gemeenschap.</li> </ul> </li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	- Vogel- en Habitatrichtlijn

<b>Titel</b>	Richtlijn inzake het behoud van de vogelstand 79/409/EEG
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	EU
<b>Jaar</b>	1979
<b>Status</b>	Richtlijn
<b>Doel</b>	Deze richtlijn heeft betrekking op de instandhouding van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de Lid-Staten waarop het Verdrag van toepassing is.
<b>Samenvatting</b>	Richtlijn betreft de bescherming, het beheer en de regulering van de vogelsoorten en stelt regels voor de exploitatie daarvan. De richtlijn is van toepassing op vogels, hun eieren, hun nesten en hun leefgebieden
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Artikel 3.2. Voor de bescherming, de instandhouding en het herstel van biotopen en leefgebieden o.a. volgende maatregelen: <ul style="list-style-type: none"> <li>- Instelling beschermingszones</li> <li>- Onderhoud en ruimtelijke ordening overeenkomstig de ecologische eisen van leefgebieden binnen en buiten de beschermingszones</li> <li>- Herstel of weer aanleggen van vernietigende biotopen</li> <li>- Aanleg van biotopen.</li> </ul> </li> <li>- Artikel 4.1. De Lid-Staten wijzen met name de naar aantal en oppervlakte voor de instandhouding van deze soorten meest geschikte gebieden als speciale beschermingszones aan, waarbij rekening wordt gehouden met de bescherming die deze soorten in de geografische zee- en landzone waar deze richtlijn van toepassing is, behoeven.</li> <li>- Het gebiedsbeschermingsregime van de Vogelrichtlijn is vervangen door het gebiedsbeschermingsregime uit de habitatrichtlijn: Indien een plan of project, ondanks negatieve conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied, bij ontstentenis van alternatieve oplossingen, om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, toch moet worden gerealiseerd, neemt de Lid-Staat alle nodige compenserende maatregelen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft. De Lid-Staat stelt de Commissie op de hoogte van de genomen compenserende maatregelen.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Habitatrichtlijn.</li> </ul>

<b>Titel</b>	Richtlijn inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna 92/43/EEG
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	EU
<b>Jaar</b>	1992
<b>Status</b>	Richtlijn
<b>Doel</b>	Deze richtlijn heeft tot doel bij te dragen tot het waarborgen van de biologische diversiteit door het instandhouden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna op het Europese grondgebied van de Lid-Staten waarop het Verdrag van toepassing is.
<b>Samenvatting</b>	De op grond van deze richtlijn genomen maatregelen beogen de natuurlijke habitats en de wilde dier- en plantensoorten van communautair belang in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen. In de op grond van deze richtlijn genomen maatregelen wordt rekening gehouden met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied, en met de regionale en lokale bijzonderheden.
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Artikel 3. Er wordt een coherent Europees ecologisch netwerk gevormd van speciale beschermingszones, Natura 2000 genaamd. Dit netwerk, dat bestaat uit gebieden met in bijlage I genoemde typen natuurlijke habitats en habitats van in bijlage II genoemde soorten, moet de betrokken typen natuurlijke habitats en habitats van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen</li> <li>- Art. 6.2. De Lid-Staten treffen passende maatregelen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de speciale beschermingszones niet verslechtert en er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen voor zover die factoren, gelet op de doelstellingen van deze richtlijn een significant effect zouden kunnen hebben.</li> <li>- Art. 6.3. Voor elk plan of project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied, wordt een passende beoordeling gemaakt van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied. Gelet op de conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied en onder voorbehoud van het bepaalde in lid 4, geven de bevoegde nationale instanties slechts toestemming voor dat plan of project nadat zij de zekerheid hebben verkregen dat het de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zal aantasten en nadat zij in voorkomend geval inspraakmogelijkheden hebben geboden.</li> <li>- Art. 6.4. Indien een plan of project, ondanks negatieve conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied, bij ontstentenis van alternatieve oplossingen, om dwingende redenen van groot openbaar belang,</li> </ul>

	<p>met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, toch moet worden gerealiseerd, neemt de Lid-Staat alle nodige compenserende maatregelen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft. De Lid-Staat stelt de Commissie op de hoogte van de genomen compenserende maatregelen.</p>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Artikel 6 en 7 is ook van toepassing op het gebiedsbeschermingsregime van de Vogelrichtlijn.</li> </ul>

<b>Titel</b>	Richtlijn 2001/42/EG betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's.
<b>Verantwoordelijke instantie</b>	EU
<b>Jaar</b>	2001
<b>Status</b>	Richtlijn
<b>Doel</b>	Voorzien in een hoog milieubeschermingsniveau en bij te dragen tot de integratie van milieuoverwegingen in de voorbereiding en vaststelling van plannen en programma's, met het oog op de bevordering van duurzame ontwikkeling, door ervoor te zorgen dat bepaalde plannen en programma's die aanzienlijke effecten op het milieu kunnen hebben overeenkomstig deze richtlijn aan een milieubeoordeling worden onderworpen.
<b>Samenvatting</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Milieubeoordeling wordt uitgevoerd op projecten en programma's die aanzienlijke milieueffecten kunnen hebben.</li> <li>- Onverminderd lid 3, wordt een milieubeoordeling gemaakt van alle plannen en programma's a) die voorbereid worden met betrekking tot landbouw, bosbouw, visserij, energie, industrie, vervoer, afvalstoffenbeheer, waterbeheer, telecommunicatie, toerisme en ruimtelijke ordening of grondgebruik en die het kader vormen voor de toekenning van toekomstige vergunningen voor de in bijlagen I en II bij Richtlijn 85/337/EEG genoemde projecten, of b) waarvoor, gelet op het mogelijk effect op gebieden, een beoordeling vereist is uit hoofde van de artikelen 6 of 7 van Richtlijn 92/43/EEG.</li> </ul>
<b>Beleidsuitspraken kustzone</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- De MER is ook van toepassing op projecten in de kustzone.</li> <li>- Lidstaten moeten de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke maatregelen in werking treden voor 21 juli 2004.</li> </ul>
<b>Raakvlakken</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Habitatrichtlijn</li> </ul>